Archeologische Rapporten Oranjewoud 2009/105 Bureauonderzoek en veldtoets ten behoeve van de natuurontwikkeling nabij Varsen, gemeente Ommen (Ov.)

projectnr. 201841
revisie 01
september 2009

Auteur(s)
A.M. Bakker
A. Spoelstra

Opdrachtgever
Dienst Landelijk Gebied
Postbus 10051
8000 GB Zwolle

datum vrijgave	beschrijving revisie 01	goedkeuring	vrijgave
13-11-2009	Definitief	A. Spoelstra	A. M. Bakker

Colofon
Titel: Archeologische Rapporten Oranjewoud 2009/105.
Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek ten behoeve van de natuurontwikkeling nabij Varsen, gemeente Ommen (Ov.)

Auteur(s): A.M. Bakker, A. Spoelstra

ISSN: 1570-6273

© Oranjewoud B.V.
Postbus 24
8440 AA Heerenveen

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ingenieursbureau Oranjewoud bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt, door een derde of voor enig ander werk of doel dan waarvoor het is vervaardigd.

Disclaimer
Archeologisch vooronderzoek wordt in zijn algemeenheid uitgevoerd door het steekproefsgewijs bemonsteren d.m.v. boringen, proefsleuven en/of veldkartering. Hoewel Ingenieursbureau Oranjewoud bv de grootste zorgvuldigheid betracht bij het uitvoeren van het archeologisch onderzoek, is het juist deze steekproefsgewijze benadering die het onmogelijk maakt garanties ten aanzien van de situatie af te geven op basis van de resultaten van een archeologisch vooronderzoek.

Oranjewoud aanvaardt derhalve op generlei wijze aansprakelijkheid voor schade welke voortvloeit uit beslissingen genomen op basis van de resultaten van archeologisch (voor)onderzoek.

Inhoud

Blz.

Administratieve gegevens 4

Samenvatting 5

1 Inleiding 9

2 Bureauonderzoek 11
2.1 Beschrijving onderzoekslocatie 11
2.1.1 Begrenzing onderzoeks- en plangebied 11
2.1.2 Landschappelijke situatie 12
2.1.3 Actueel hoogtebestand Nederland 16
2.1.4 Bewoningsgeschiedenis, historische situatie en mogelijke verstoringen 16
2.1.5 Huidig en toekomstig gebruik 20
2.2 Bekende archeologische waarden 21
2.2.1 Eerder onderzoek 21
2.3 Archeologische verwachting 24
2.3.1 Archeogische verwachtingskaarten 24
2.3.2 Gespecificeerde archeologische verwachting 25
2.4 Advies voor vervolgonderzoek 29

3 Veldonderzoek 31
3.1 Doel- en vraagstelling 31
3.2 Onderzoeksopzet en werkwijze 31
3.3 Resultaten 31
3.3.1 Booronderzoek en terreininspectie 31
3.3.2 Foto's veldtoets 34
3.3.3 Archeologie 36

4 Conclusies en advies 37
4.1 Conclusies 37
4.2 Selectieadvies 38

Literatuur en geraadpleegde bronnen 41

Bijlagen

1 Archeologische perioden
2 AMZ-cyclus
3a ARCHIS: terreinen met archeologisch status
3b ARCHIS: archeologische waarnemingen
4 Boorprofielen

Kaarten

201841-Geomorfologie Geomorfologische kaart met plangebied
201841-Bodem Bodemkaart met plangebied
201841-AHN Actueel Hoogtebestand Nederland met locatie boringen
201841-ARCHIS IKAW, AMK-terreinen en waarnemingen uit ARCHIS II
201841-S1/Advies Gespecificeerde archeologische verwachting, resultaten veldtoets en selectieadvies

Administratieve gegevens

OW Projectnummer	201841
OM-nummer	36633
Provincie	Overijssel
Gemeente	Ommen
Plaats	Varsen
Toponiem	Natuurontwikkeling ten noorden van de Vecht
Kaartblad	21 Oost & 21 West
Coördinaten	220790/504821; 223034/503396 222136/503287; 219923/503287
Kadaster	-
Opdrachtgever	Dienst Landelijk Gebied
Uitvoerder	Oranjewoud
Datum uitvoering	Augustus/september 2009
Projectteam	A.M. Bakker A. Spoelstra
Bevoegd gezag	Regio-archeoloog Oversticht mevr. M. Nieuwenhuis
Beheer documentatie	Oranjewoud Almere
Vondstdepot	Provinciaal Depot Noord-Holland

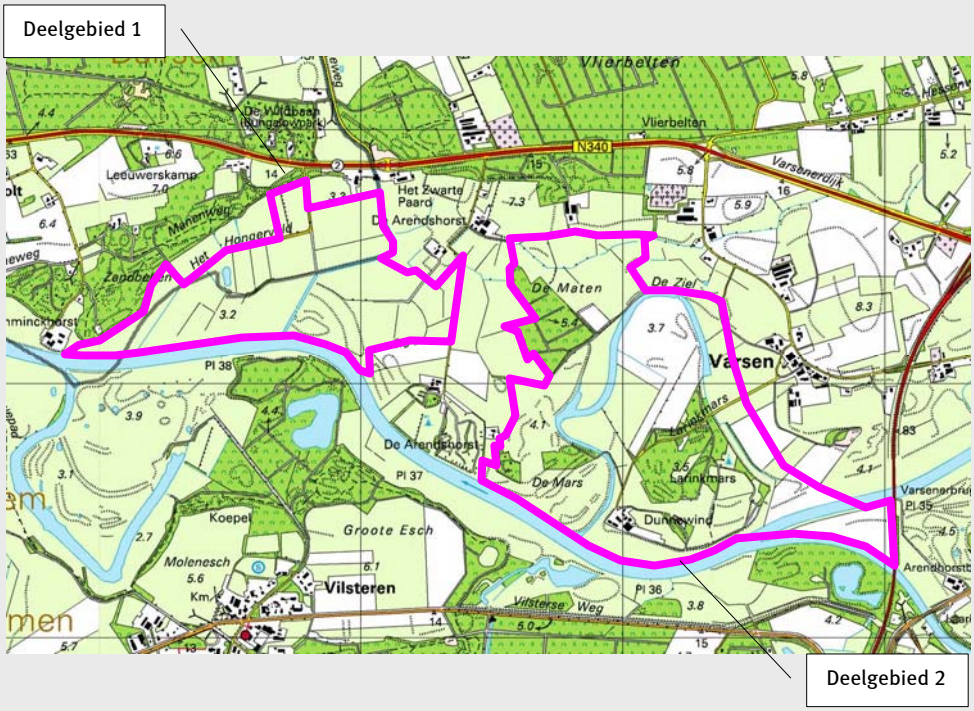

Afbeelding 1 Locatie plangebieden (roze)
(Topografische Kaart 1:25.000 (hier verkleind weergegeven), © Topografische Dienst Kadaster, Emmen)

Samenvatting

In de periode augustus/september 2009 heeft Oranjewoud een bureauonderzoek en een veldtoets uitgevoerd in twee gebieden ten oosten van Varsen, gemeente Ommen. Het doel van het bureauonderzoek was het opstellen van een gespecificeerd verwachtingsmodel. Het doel van de veldtoets was het verder onderbouwen en eventueel nader specificeren van de conclusies van het bureauonderzoek.
Op basis van het bureauonderzoek is geconcludeerd dat het plangebied in het Vechtdal ligt. Deze landschappelijke eenheid wordt gekenmerkt door hoge dekzandruggen/-koppen, rivier- en stuifduinen temidden van beek-/rivierdalafzettingen en overstromingsvlakten van de Vecht. De hoge zones in het landschap kennen een lange en intensieve bewoningsgeschiedenis. In de directe omgeving van het plangebied komen binnen deze zones meerdere vindplaatsen voor. Het lager gelegen beekdallandschap direct grenzend aan de hoge zones kent een hoge verwachting ten aanzien van afvaldumps. Verder kunnen in het beekdallandschap oversteekplaatsen worden aangetroffen. Tenslotte worden hier rituele deposities verwacht. In de overstromingsafzettingen van de Vecht worden vooral resten van agrarische activiteit verwacht. Een deel van beide plangebied bestaat uit een afgegraven/geëgaliseerde zone. Deze kennen een lage archeologische verwachting, omdat het bodemprofiel niet meer intact is.

De veldtoets bestond uit een terreininspectie en een aantal controleboringen. Hierbij zijn binnen de zones met een hoge verwachting boringen verricht. Ook in de overige zones zijn boringen verricht. Op basis van de resultaten van de veldtoets kan worden geconcludeerd dat deze de conclusies van het bureauonderzoek onderschrijven: binnen de zones die in het bureauonderzoek zijn aangeduid met een hoge verwachting zijn inderdaad dekzand- of rivierduinen aanwezig. Bovendien is grotendeels sprake van een intact bodemprofiel. De kans op het aantreffen van vindplaatsen in deze landschapszones is hoog. De opbouw van het niet-afgegraven beek-/rivierdallandschap, dat bestaat uit restgeulen en overstromingsvlakten rondom de hoge opduikingen kon binnen het beperkte bestek van de veldtoets niet tot in detail worden vastgesteld. De gespecificeerde verwachting in dit landschapstype dient nog nader te worden vastgesteld. De afgegraven zones, die het westelijk deel van deelgebied 1 en een gedeelte binnen de Vechtmeander in deelgebied 2 beslaan, zijn door hun lage ligging duidelijk te herkennen.

Binnen de veldtoets is ook aandacht besteed aan de kansrijke locaties ten aanzien van voorden. Vanwege de hoge begroeiing kon de verwachting hieromtrent tijdens de veldtoets niet nader worden gespecificeerd . Aangezien voorden meestal worden verwacht op locaties waar twee hoger gelegen zones dicht langs een waterloop liggen, en omdat de hoger gelegen zones met grote zekerheid zijn aangeduid, kan worden gesteld dat de kans op het aantreffen van voorden op de genoemde locaties hoog is.

Selectieadvies (zie tekening 201841-S1/Advies)

Zones met een hoge verwachting: Planaanpassing, geen graafwerkzaamheden. Bij graafwerkzaamheden: vaststellen aan- of afwezigheid vindplaatsen door middel van vervolgonderzoek - karterende fase

Beek- en rivierdalafzetting niet-geëgaliseerd: vaststellen bodemopbouw, mate van verstoring en onderscheiden kansrijke zones door middel van vervolgonderzoek - verkennende fase

Hoge trefkans voorden: archeologische begeleiding graafwerkzaamheden

Reeds geëgaliseerde zones: geen vervolgonderzoek noodzakelijk

1 Inleiding

In de periode augustus/september 2009 is in opdracht van Dienst Landelijk Gebied door Ingenieursbureau Oranjewoud BV een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek uitgevoerd op een tweetal locaties ten westen van Varsen, gemeente Ommen (Overijssel).

De aanleiding voor het archeologisch onderzoek is de geplande herinrichting van het gebied: in beide plangebieden zal natuurontwikkeling plaatsvinden. Bij de ruimtelijke onderbouwing in het kader van de vrijstelling van het bestemmingsplan dienen ook de eventueel aanwezige archeologische waarden in het gebied te worden onderzocht. Een archeologisch onderzoek dat in het kader van ruimtelijke onderbouwing plaatsvindt, past als onderzoeksstrategie binnen de zogenaamde Archeologische Monumentenzorg (AMZ). Deze cyclus wordt toegelicht in bijlage 2.

Doel van het onderhavige onderzoek is het opstellen van een gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel en het formuleren van aanbevelingen voor de wijze waarop met eventueel aanwezige archeologische waarden dient te worden omgegaan. Het gespecificeerde verwachtingsmodel zal vervolgens worden getoetst door middel van een veltoets.

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) versie 3.1.

2 Bureauonderzoek

Het doel van het uitvoeren van een archeologisch bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied. Waar kunnen we wat verwachten? Voor het opstellen van een dergelijke verwachting wordt gebruik gemaakt van reeds bekende archeologische waarnemingen, historische kaarten, de landschappelijke situatie en bodemkundige gegevens. Een gespecificeerde verwachting gaat in op de mogelijke aanwezigheid, het karakter, omvang, datering en verstoring van archeologische waarden binnen het plangebied.

2.1 Beschrijving onderzoekslocatie

2.1.1 Begrenzing onderzoeks- en plangebied

Het is van belang een onderscheid te maken tussen onderzoeksgebied enerzijds en plangebied anderzijds. Met plangebied wordt het gebied bedoeld waarop de in de inleiding genoemde plannen en/of werkzaamheden betrekking hebben. Binnen dit gebied kunnen eventueel aanwezige archeologische waarden worden verstoord.

Het onderzoeksgebied omvat het gebied waarover informatie is verzameld om een goed beeld te krijgen van de archeologische waarden in het onderzoeksgebied. Dit gebied is veelal groter dan het plangebied en verschilt al naar gelang het te onderzoeken aspect. In dit geval is dat de regio waarin het plangebied ligt.

Het plangebied bestaat uit twee afzonderlijk deelgebieden,die echter zeer dicht bij elkaar liggen (zie afbeelding 1). Het westelijk deelgebied (vanaf hier *deelgebied 1* genoemd) wordt in het uiterste westen begrensd door de boerderij Kemminckhorst. De noordgrens wordt gevormd door de weg Het Hongerveld en de Manenweg. De oostgrens word gevormd door de westelijke hoofdtak van de Arendhorsterweg. De zuidgrens wordt gevormd door de Vecht, ten westen van de camping De Arendshorst (zie afbeelding 2). Het oostelijke deelgebied (vanaf hier *deelgebied 2* genoemd) grenst in het westen aan de oostelijke tak van de Arendshorsterweg en ligt ter hoogte van de Vecht direct ten oosten van recreatieterrein Arendshorst . De noordgrens loopt door landbouwgebied, ongeveer ter hoogte van de boerderij Arendshorst en de ten oosten ervan gelegen boerderijen. In het oostelijke gedeelte van dit deelgebied vormt de weg De Ziel de noord- en oostgrens. De overige oostgrens loopt wederom door landbouwgebied in zuidoostelijke richting naar de Vecht, en snijdt de weg Larinkmars ongeveer halverwege. In het uiterste zuidoosten vormt de N348 de oostgrens. De zuidgrens wordt gevormd door de Vecht (zie afbeelding 3).

De oppervlakte van beide plangebieden samen bedraagt circa 150 hectare.

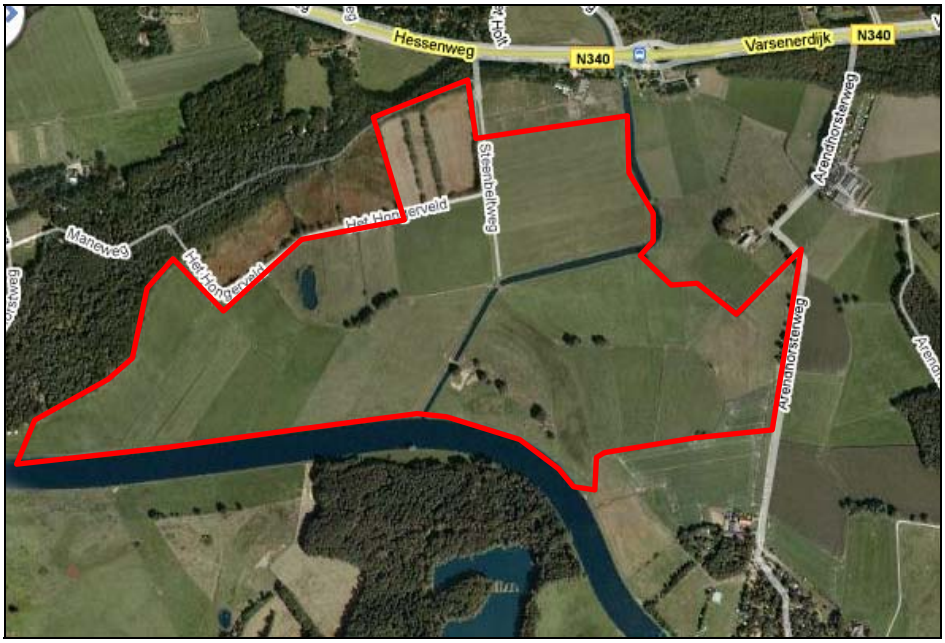

Afbeelding 2. Deelgebied 1 (rode lijn) op een recente luchtfoto (Bron: GoogleMaps)

Afbeelding 3. Deelgebied 2 (rode lijn) op een recente luchtfoto (Bron: GoogleMaps)

2.1.2 Landschappelijke situatie

Het plangebied ligt in fysisch-geografisch opzicht in het Overijsselse Vechtlandschap. Dit landschap omvat het stroomdal van de Vecht. Langs de meanderende Vecht liggen verlaten meanderbochten. Aan weerszijden van de Vecht komen rivierduincomplexen voor. Langs de randen van het stroomdal liggen oude akkerbouwcomplexen.

Het huidige Overijsselse Vechtlandschap is gevormd in de laatste geologische periode, het Kwartair, dat bestaat uit het Pleistoceen (2,7 miljoen - 10.000 jaar voor heden) en het Holoceen (10.000 jaar voor heden).
Kenmerkend voor het Pleistoceen is de geleidelijke daling van de gemiddelde temperatuur ten opzichte van de voorgaande periode: het subtropische Tertiair. Deze daling van de temperatuur werd gekarakteriseerd door de afwisseling van warme en koude fasen. In het begin van het Pleistoceen waren deze schommelingen relatief mild, maar in de loop van het Pleistoceen was er sprake van langdurige IJstijden. In deze perioden daalde de temperatuur dusdanig dat de poolijskappen tot grote omvang konden groeien. Doordat het water was opgeslagen in de ijskappen daalde de zeespiegel sterk. Het Noordzeebekken lag in deze fasen droog. In de relatief kortdurende warme fasen tussen twee IJstijden steeg de temperatuur naar waarden die ongeveer vergelijkbaar zijn met de huidige waarden, of zelfs iets warmer. In deze fasen smolt het ijs en vulde het Noordzeebekken zich weer[1].
In de voorlaatste IJstijd, het Saalien (ca. 250000 tot 130.000 jaar geleden), breidde de ijskappen zich dusdanig uit dat het landijs Nederland bereikte. De maximale uitbreiding van het landijs ligt op de grens Haarlem-Nijmegen. Het landijs had aanvankelijk de vorm van een aaneengesloten front, maar liep uiteindelijk uit in een aantal grote gletsjertongen die diepe dalen uitsleten. Aan weerszijden van de ijstongen werden de onderliggende afzettingen omhooggestuwd. De stuwwallen van de Veluwe, Utrecht, Nijmegen en Oost-Nederland zijn onder invloed van dit landijs ontstaan. Deze opgestuwde afzettingen liggen ten zuiden van het onderhavige plangebied. Uitlopers ervan liggen ten zuiden van het plangebied bij Sibculo, Kloosterhaar en de Besthmenerberg.
Onder het ijsfront werd een grondmorene afgezet, bestaande uit leem, grind, keien en zandresten die uit de gletsjers smolten: de keileem. In verschillende fasen van groei en afsmelten werd het keileem gestuwd en overreden, waardoor er ruggen ontstonden. Ten noorden van het plangebied ligt het Drentse Keileemplateau, waar het landschap grotendeels onder invloed van het landijs is ontstaan.
De Vecht was in de periode reeds aanwezig, ruwweg op dezelfde locatie. In deze periode wordt ze de 'Oer-Vecht' genoemd. Het stroomdal van Oer-Vecht omvat het gebied tussen het Drentse Keileemplateau (noordelijke grens) en de stuwwallen van Oost-Nederland. Het huidige Vechtdal beslaat slechts een klein gedeelte van het Oer-Vechtdal. Gedurende het Saalien had de Oer-Vecht een vlechtend karakter, dat wil zeggen dat de rivier bestond uit vele ondiepe geulen die alleen gedurende de piekafvoer van smeltwater (zomer) gevuld waren. Gedurende de rest van het jaar, of in hele koude fasen, lagen de beddingen droog[2].

Na het Saalien volgde een warme periode, het Eemien (circa 130.000 - 120.000 jaar voor heden). Door de stijgende temperatuur steeg de zeespiegel waardoor de lage gedeelten van het landschap, met name de voormalige gletsjerbekkens, gevuld raakten met klei- en veenlaagjes. Tevens werden als gevolg van het smelten van landijs dikke pakketten smeltwaterzanden afgezet. Dankzij de meer gelijkmatige temperaturen kregen de rivieren een meer continue toevoer van water, waardoor een meanderende rivier ontstond. Een meanderende rivier bestaat uit één diepe stroomgeul in een relatief smal rivierdal. Ook de Oer-Vecht kreeg in deze periode een meanderend karakter. Het oorspronkelijke brede dal werd in deze periode gedeeltelijk opgevuld met fijne en grove rivierzanden.

Met het Weichselien (120.000 - 8.800 voor Chr.) trad opnieuw een koude periode in. Het landijs bereikte Nederland deze keer niet, maar deze koude fase heeft wel grote invloed

[1] De Mulder et al, 2003
[2] Stiboka, 1989

gehad op de landschapsvorming. In het Vroeg-Weichselien was het klimaat vrij vochtig. Door het regen- en smeltwater werd het Drentse Keileemplateau sterk versneden door erosiegeulen, die afwaterden in de Oer-Vecht. Door de vergrote waterafvoer kreeg de Oer-Vecht opnieuw een vlechtend karakter, en ontstond weer een breed stroomdal waarin grove en fijne rivierzanden werden afgezet[3].
Tijdens het Midden-Weichselien of pleniglaciaal (18.000 jaar voor heden) was de temperatuur het laagst, waardoor het landschap lange tijd het karakter van een poolwoestijn kreeg. De bodem was in deze periode continu bevroren (*permafrost*). De rivierbeddingen in de het Oer-Vechtdal lagen in deze periode grotendeels droog. Door het gebrek aan begroeiing konden rivierafzettingen gaan stuiven. Als gevolg hiervan is gedurende het Weichselien door de wind een dik pakket dekzand afgezet. Het dekzand vulde vrijwel het gehele dal van de Oer-Vecht, waardoor het dal aanzienlijk werd versmald. Direct ten zuiden van het Drentse Keileemplateau ontstond een nieuwe waterloop evenwijdig aan de zuidelijker gelegen Oer-Vecht: de huidige Reest. De smelwaterstromen vanaf het Drentse Keileemplateau waterden voortaan voornamelijk op de Reest af. Het dekzand bestaat in het dal van de Oer-Vecht uit relatief grof zand in de vorm van een zwak glooiend pakket. Vanwege de periodieke overstromingen van de Oer-Vecht raakte het dekzand hier niet begroeid. Het dekzand stond daardoor nog lang bloot aan verstuiving, waarbij vaak hoge duinen werden opgeworpen. Deze rivierduinen, of *donken*, vormen ook tegenwoordig nog de hoogste zones in het landschap van het Vechtdal.

Het huidige Vechtdal is ontstaan in de laatste geologische periode, het Holoceen (10.000 jaar voor heden tot heden). Het Holoceen wordt gekenmerkt door een stijging van de temperatuur ten opzichte van het Weichselien. In het Holoceen smolten de ijskappen geleidelijk af tot hun 'normale' omvang. Het opgeslagen water kwam hierbij vrij, waardoor de zeespiegel steeg en het Noordzeebekken werd opgevuld. Rond 7000 v. Chr. werd de huidige kustlijn bereikt. Op het land steeg de grondwaterspiegel gelijktijdig met de zeespiegelstijging. Het landschap raakte in de loop van het Holoceen door de stijgende temperaturen weer snel begroeid. Door de hoge grondwaterspiegel konden de plantenresten echter minder goed afgebroken worden, waardoor op het dekzand in Oost-Nederland een dik pakket hoogveen ontstond. De veenvorming begon in de laagste, slecht ontwaterde zones van het landschap, zoals het stroomdal van de Oer-Vecht en dan met name in de verlaten of afgesnoerde beddingen. De hogere zones in het landschap, zoals de donken en de hoge dekzandruggen aan weerszijden van het oerstroomdal bleven nog lange tijd boven het veen uitsteken. Rond 2000 v. Chr. breidde het hoogveen zich uit over de hogere gedeelten van het landschap. Het dal van de Oer-Vecht is in het Holoceen verder opgevuld met door water aangevoerd zand, leem en klei. Dit materiaal is grotendeels afkomstig uit Duitsland. De huidige Vecht ontspringt bij Eggenrode in een bijzonder lemig en lutumrijk gebied. In het Holoceen nam de stroomsnelheid van de Vecht af. Ten eerste was dit het gevolg van de verminderde aanvoer van water vanaf het Drentse Keileemplateau, als gevolg van het ontstaan van de Reest. Ten tweede waren veel stroomdalen afgesnoerd door dekzandverstuivingen. Deze meren leverden slechts zeer traag water aan. Ten derde werd veel water opgeslagen in de groeiende hoogveenpakketten. Tenslotte nam het verhang van de Vecht af, vanwege de stijgende grondwaterstanden in het mondingsgebied. De vlechtende rivier veranderde opnieuw in een meanderende. De overige veranderingen in het landschap in het Holoceen zijn vooral onder invloed van de mens tot stand gekomen.
Tot ver in de Nieuwe tijd, in dit geval rond 1900, is de Vecht een sterk meanderende rivier geweest, met een lengte van circa 90 km op Nederlands grondgebied. Ook in beide

[3] Berendsen, 2004

deelgebieden van het onderhavige plangebied liepen oorspronkelijk twee meanders (zie afbeelding 4 en paragraaf 2.1.4). Bij de eerste zomerbedverbreding (1896-1907) werd door het afsnijden van meanders die lengte teruggebracht tot circa 60 km. In de periode 1932-1957 is de rivier verbreed. In de periode van de verveningen is in het omliggende gebied een groot aantal afwaterings- en ontsluitingskanalen gegraven. Deze watergangen wateren af op de Vecht. Ook watert het natuurlijke riviertje de Regge af op de Vecht, in het uiterste zuidoosten van het plangebied.
Op de hoger gelegen zones binnen het Vechtdal, zoals de donken en de dekzandkoppen, en met name op de hoge gronden aan weerszijden van het Vechtdal, vormt ook de mens in de loop van het Holoceen een belangrijke landschapsvormende factor. Reeds vanaf de late Prehistorie werden de bossen gekapt ten behoeve van de uitbreiding van het landbouwareaal. Door de ontbossing kon het zand opnieuw gaan verstuiven, waardoor landduinen ontstonden. Aan het einde van de Vroege Middeleeuwen ontstond het poststalsysteem: een vorm van gemengde landbouw waarbij de mest van de gestalde dieren werd gebruik om de akkers op de arme zandgronden op te hoge. Op deze wijze ontstonden uiteindelijk grote aaneengesloten complexen van opgehoogde akkers, de zogenaamde *essen*. Aan het einde van Middeleeuwen en met name in de Nieuwe tijd werd het hoogveen op steeds grotere schaal gewonnen ten behoeve van de turfwinning. Het hoogveen in de omgeving van het plangebied is hierdoor geheel verdwenen.

Geomorfologie
Deelgebied 1 bestaat in het westen uit een rivieroverstromingsvlakte (code: 2M25) en in het oosten uit een rivierdal met meanderruggen en geulen. In dit oostelijke gedeelte heeft tot circa 1900 een Vechtmeander gelopen. Deelgebied 2 bestaat eveneens overwegend uit een rivierdal met meanderruggen en geulen. Ook hier heeft tot 1900 een Vechtmeander gelopen. Deze laaggelegen zones worden echter afgewisseld met dekzandruggen en landduinen, al dan niet met een bouwlanddek (code respectievelijk 3K14/4K14 en 3 L8). In het midden van deelgebied 2 ligt een vlakte, ontstaan door afgraving of egalisatie (code:2M48). Zie tekening 201841-Geomorfologie in de kaartenbijlage.

Bodem en grondwater
Het plangebied ligt in een stroomdal, waarin kleine hoogtes voorkomen. In de stroomdalen komt over het algemeen een grote verscheidenheid aan mesotrofe veengronden/moerige gronden, kleigronden en zandgronden voor. De mate van veraarding van het veen, de dikte van het veenpakket, de aan- of afwezigheid van ijzeroer en bezandingspakket verschilt sterk, waardoor deze stroomdalgronden als één associatie worden beschouwd: Associatie Venige Vechtdalgronden(code: ABv) of Associatie Zandige Vechtdalgronden (code: AFz) of Associatie Kleiige Vechtdalgronden (code: AFk). Deze associaties komen in het gehele deelgebied 1 en in het grootste gedeelte van deelgebied 2 voor. In het noordoosten van deelgebied 2 ligt een zandopduiking. Hierop ligt een oud bouwlanddek, bestaande uit hoge bruine enkeerdgronden (code: bEZ21). Verder liggen in het zuidelijke gedeelte van deelgebied 2 op de landduinen vorstvaaggronden in leemarm en zwak lemig fijn zand (code: Zb21). Zie ook tekening 201841-Bodem in de kaartenbijlage.

In de hoge bruine enkeerdgronden en de vorstvaaggronden komt grondwatertrap VII voor. Dit betekent dat de laagste grondwaterstand (zomer) zich dieper dan 1,2 m -mv bevindt. De hoogste grondwaterstand (winter) ligt dieper dan 0,8 m -mv. In de Vechtdal-associaties is de grondwatertrap niet gekarteerd. Omdat deze gronden lager liggen dan

de bovengenoemde bodemtypen kan ervan worden uitgegaan dat het grondwater hier gemiddeld hoger staat.

2.1.3 *Actueel hoogtebestand Nederland*

In het plangebied zijn duidelijke hoogteverschillen aanwezig, die samenhangen met de verschillende landschapseenheden ter plaatse. Deelgebied 1 ligt laag, op een hoogte van gemiddeld 3,8 m + NAP. De hoogste zone in deelgebied 1 ligt binnen de afgesneden meander op circa 4,1 m + NAP. Mogelijk betreft het hier een rivierduintje of kleine dekzandkop. Ook ten oosten van deze meander ligt het terrein iets hoger en lijken lichte glooiingen aanwezig te zijn: waarschijnlijk zijn ook dit rivierduinen.
In deelgebied 2 liggen eveneens lage zones, met name in het gebied binnen de afgesneden meander ten zuiden van De Ziel (3,7 m + NAP). De dekzandhoogten en landduinen vormen hier echter uitdrukkelijke hoogten: het gebiedje 'De Maten' ligt op een hoogte van 5,3 m +NAP. De duinen in het gebiedje 'De Mars' liggen op een hoogte van circa 5,2 m + NAP. Ten noorden van De Mars is een kleine restgeul te zien, die tegenwoordig droog ligt. Ten oosten van boerderij Dunnenwind ligt de hoogste opduiking in het gebied, op circa 6,2 m + (zie afbeelding 4).

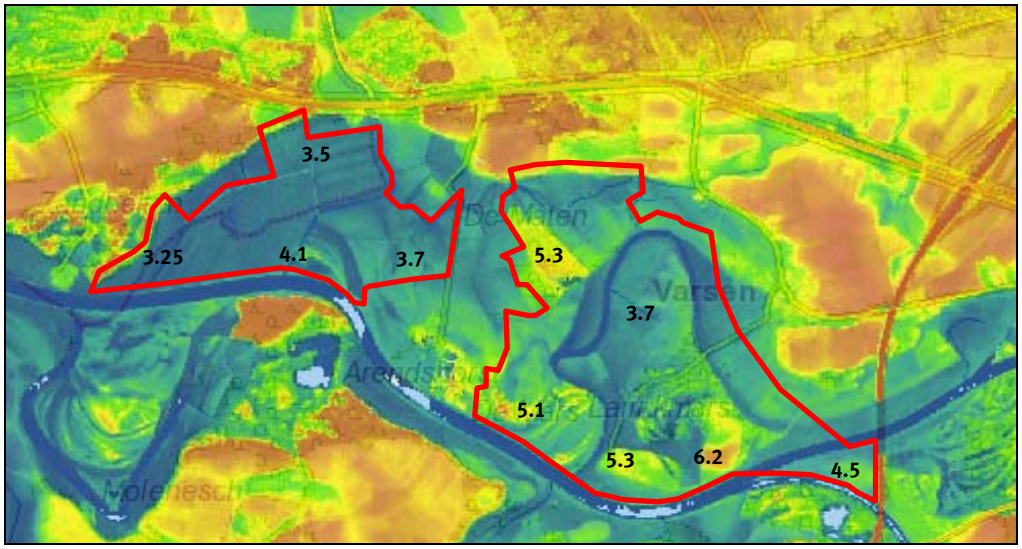

Afbeelding 4. De plangebieden (rode lijn) op de AHN. De rode- en gele zones liggen hoger dan de groene- en blauwe zones. De getallen geven de hoogte in meters + NAP aan. Het is duidelijk te zien dat zich in deelgebied 2 enkele zones bevinden die hoger liggen dan het omliggende landschap.

Uitgebreide analyse
De uitgebreide analyse is gebaseerd op de AHN-bestanden zoals geleverd door de opdrachtgever, en gevisualiseerd op tekening 201841-AHN. Deze meer gedetailleerde kaart bevestigd het algemene beeld zoals boven beschreven: de hoger gelegen zones komen ook hier goed naar voren. In de lager gelegen zones -het beek/rivierdalcomplex- zijn geen opvallende glooiingen waargenomen die niet al op de algemene kaart zichtbaar waren.

2.1.4 *Bewoningsgeschiedenis, historische situatie en mogelijke verstoringen*

De omgeving van de Vecht ter hoogte van het plangebied kent een lange en continue bewoningsgeschiedenis. De hoge gronden nabij de (Oer-)Vecht waren reeds in het Paleolithicum (tot 8.800 jaar v. Chr) en het Mesolithicum (8.800-4.900 v. Chr.) een

geliefde verblijfplaats voor mobiele groepen jager-verzamelaars. In het Neolithicum (4.900-2.000 v. Chr) vestigde men zich permanent op de hoger gelegen zones in het landschap, zoals de dekzandruggen aan weerszijden van Vecht en op de donken in het stroomdal. Op deze zones vond ook landbouw plaats. In de loop van de Bronstijd raakten de meeste donken overgroeid met veen en werden daardoor onbewoonbaar. Op de dekzandruggen aan weerszijden van het Vechtdal bleef bewoning mogelijk. Dit bewoningspatroon zet zich voort tot in de late Middeleeuwen. Typerend voor de Bronstijd (2000-800 v. Chr.) zijn menselijke inhumatiegraven in een grafveld, al dan niet overdekt met een grafheuvel. In de IJzertijd raakt crematie in zwang. De urnen werden in een urnenveld bijgezet. In de periode Laat-Neolithithcum -Late IJzertijd is er bovendien sprake van rituele deposities van gebruiksvoorwerpen in een 'natte context' (beken, vennen, venen, moerrassen). Dit geeft aan dat het landschap buiten de nederzettingen wel degelijk een functie had: in dit geval de functie van een ritueel landschap[4]. Daarnaast vormde het landschap tussen de nederzettingen een zone van doorgangswegen, waar resten van infrastructuur, overgangsplaatsen (voorden), doorwaadbare plaatsen, bruggen et cetera aanwezig waren. Het overgrote gedeelte van het plangebied lag in deze periode in deze 'buiten-nederzetting-zone'. De vondstcomplexen in deze zones zijn zeer specifiek voor beekdalen. Daar waar een beek/rivier direct grenst aan een hogere zone (nederzettingszone), worden vaak afvaldumps aangetroffen. Dit gebruik gaat terug tot in de Steentijd. Voorden en bruggen liggen meestal op plaatsen waar hoge gronden aan weerszijden van de stroom liggen, daar waar de stroomgeul op zijn smalst is. In deze zones, waar mensen elkaar tegenkwamen vond waarschijnlijk ook uitwisseling plaats. Eerder onderzoek in het dal van de Regge bij Zuna en Archem heeft aangetoond dat zich in dit landschapstype diverse goed bewaarde vindplaatsen bevinden. Typische vindplaatsen kunnen vooral worden aangetroffen:

- Daar waar beekdalen direct grenzen aan hoge grond
- Bij de samenvloeiing van twee of meer beekdalen
- Daar waar een fossiele beekbedding aanwezig is
- Daar waar de grondwaterstand hoog is[5]

Met het oog op het huidige plangebied is van belang dat er zich diverse locaties bevinden waar oude meanders van de Vecht grenzen aan hoge gronden. Bovendien grenst deelgebied 2 in het zuidoosten aan de samenvloeiing van de Regge met de Vecht.

In de IJzertijd (800 v. Chr.-12 v. Chr.) ontstaan op de dekzandruggen grote aaneengesloten akkerbouwcomplexen, waarbij de akkers van elkaar zijn gescheiden door middel van lage walletjes (*Celtic Fields*). In de Romeinse tijd (12 v. Chr.-550 na Chr.) ligt het plangebied ten noorden van de grens van het Romeinse Rijk.
In de Vroege- en Late Middeleeuwen (500-1500 na Chr.) zijn hoge gronden aan weerszijden van het Vechtdal bewoond, en ontstaan de eerste essen (zie paragraaf 2.1.2). Ook de bestaande dorpskernen, zoals Varsen, hebben een middeleeuwse oorsprong. De nabijheid van het stroomdal maakte deze locatie zeer geschikt voor gemengde landbouw. De vruchtbare gronden langs de rivier, waar continu gras groeide, maakte deze gronden uitstekende weidegronden voor het vee. Deze gronden werden 'bovenland' of 'weide' genoemd. De laagste gedeelten langs de rivier waren in gebruik als hooiland. Deze gronden werden aangeduid als maai- of madelanden. Vanwege de lage ligging en het overstromingsgevaar waren deze zones niet bewoond. Dit landgebruik zette zich voor tot in de Nieuwe tijd. Ook tegenwoordig zijn de laaggelegen gebieden langs de Vecht nog

[4] Fontijn, 2004
[5] Groenewoudt, 2004

dunbevolkt en grotendeels in gebruik als weidegrond. De dorpen en oude essen liggen op hoger gelegen zones.

Historisch kaartmateriaal
De oudste gedetailleerde kaart van het plangebied is afkomstig uit de Hottinger Atlas (1773-1794). Op deze kaart is de oorspronkelijke loop van de Vecht te zien. Het plangebied is onbebouwd. Direct ten oosten van deelgebied 1 ligt de omgrachte boerderij Arendshorst. Alleen in deelgebied 2 ligt de boerderij Dunnenwind. Beide boerderijen zijn ook tegenwoordig nog aanwezig. Op de kadastrale minuten uit de periode 1811-1830 is de situatie vergelijkbaar. Het plangebied is vrijwel volledig onbebouwd en in gebruik als weide- en heidegrond (zie afbeelding 5).

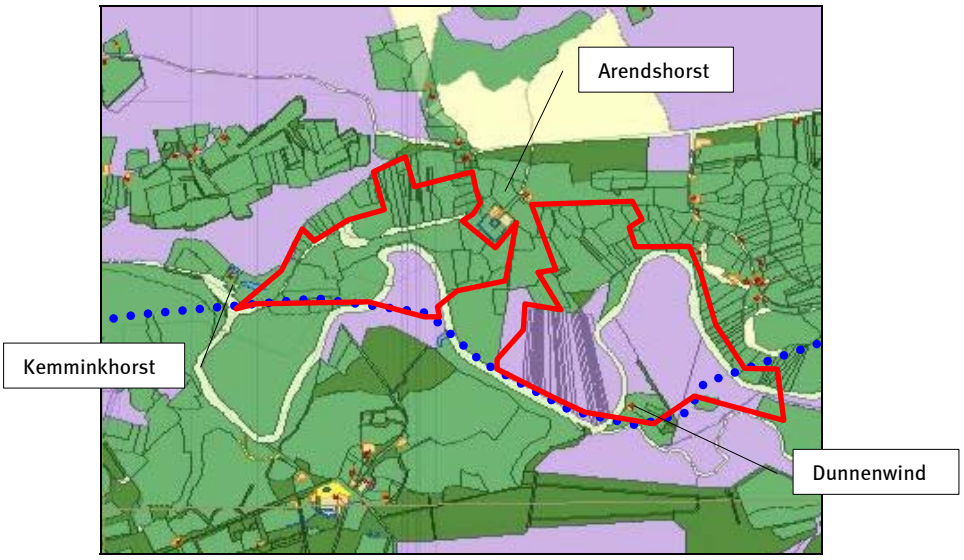

Afbeelding 5. Overzichtskaart kadastrale minuutplannen 1811-1830. De plangebieden zijn globaal weergegeven in rood. De huidige loop van de Vecht is weergegeven met een blauwe stippellijn. Op deze afbeelding is goed te zien dat zowel in deelgebied 1 als in deelgebied 2 afgesneden meanders liggen. Binnen het plangebied (in deelgebied 2) ligt boerderij Dunnenwind. De overige percelen zijn onbebouwd en in gebruik als weidegrond (groen) en heide (lila)[6].

In 1851 is de situatie vergelijkbaar, zie voor een gedetailleerde tekening afbeelding 6 en 7. Op de -vergelijkbare- topografische kaart uit 1900 heet het meer in het westen van deelgebied 1 'Horster Meer', waarschijnlijk vernoemd naar de ten westen van deelgebied 1 gelegen boerderij Kemminkhorst. In het oosten van deelgebied 2, ter hoogte van de Brink in Varsen, staat aangegeven dat er een doorwaadbare plaats ligt. Er loopt hier ook een weg vanuit Varsen naar de Vecht. Dit is de later Larinkmars (zie afbeelding 7). In deelgebied 2 zijn verschillende hoogten te zien, zoals het gebied 'De Maten' en 'De Mars'. Het betreft respectievelijk een dekzandopduiking en een landduin/stuifduin. De locaties van deze hoogtes komt overeen met de locatie op de geomorfologische kaart.

[6] www.watwaswaar.nl

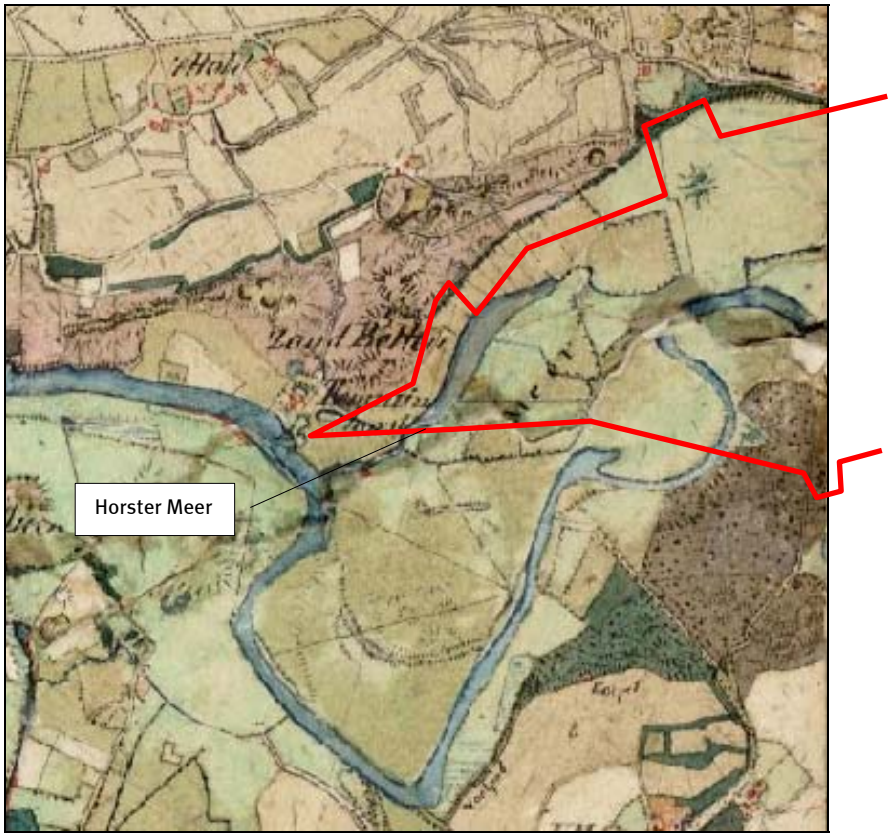

Afbeelding 6. Het westelijke gedeelte van deelgebied 1 omstreeks 1850

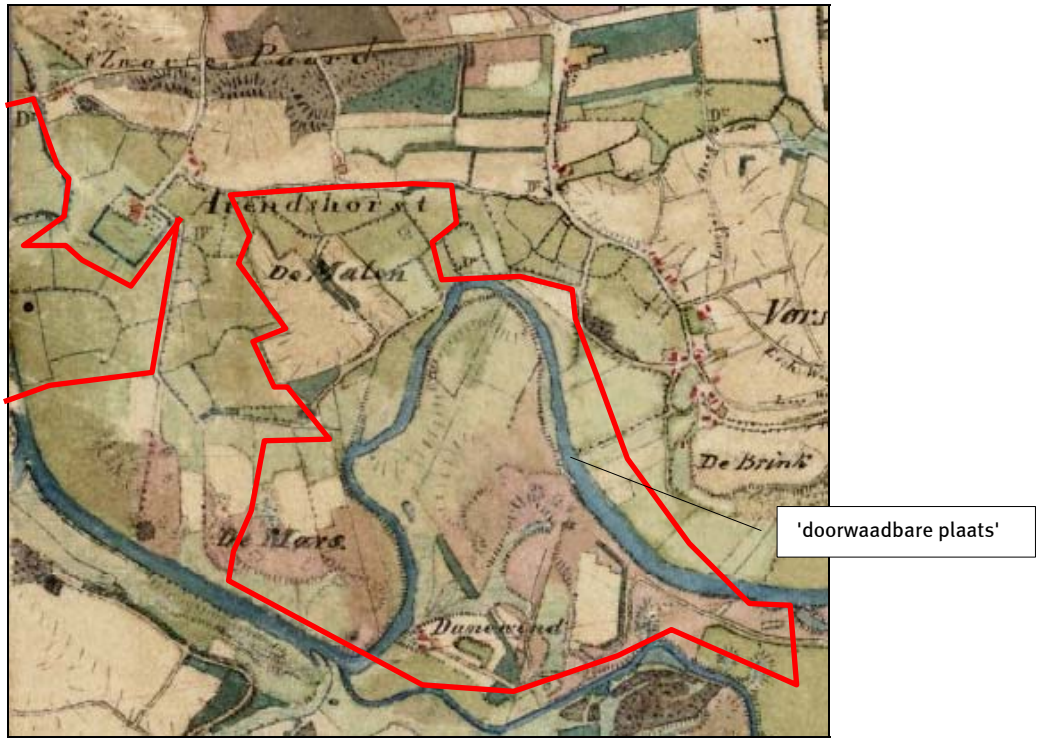

Afbeelding 7. Het oostelijke gedeelte van deelgebied 1 en deelgebied 2 op de topografische kaart uit 1851, met locatie doorwaadbare plaats.

Op kaarten vanaf 1900 is te zien dat de Vecht is rechtgetrokken. Het plangebied is -met uitzondering van boerderijk Dunnenwind onbebouwd en in gebruik als weidegrond. Deze

situatie blijft gelijk tot in de tweede helft van de 20e eeuw. Op de topografische kaart uit 1954 is ten zuiden van boerderij Arendshorst een nieuwe boerderij aanwezig. In 1964 is ook camping De Arendshorst aanwezig, hoewel het nog kleiner is dan tegenwoordig. Vanaf 1975 is het kaartbeeld vergelijkbaar aan de huidige situatie: de percelen zijn groter dan in eerdere perioden, omdat er vanaf de tweede helft van de jaren '60 ruilverkaveling heeft plaatsgevonden.

2.1.5 Huidig en toekomstig gebruik

Huidig gebruik plangebied
Het plangebied is grotendeels onbebouwd en in gebruik als weiland, met uitzondering van enkele percelen langs de Arendhorsterweg en de Larinkmars waar akkerbouw aanwezig is. De enige bebouwing is boerderij Dunnenwind in het zuiden van deelgebied 2. Op de hoger gelegen zones, zoals de dekzandkoppen ('De Maten') en de landduinen in het zuiden van deelgebied 2 komt bos voor. Dit is typerend voor het Overijsselse Vechtlandschap (zie ook afbeelding 1).

Consequenties toekomstig gebruik
In de nabije toekomst zal de locatie worden heringericht in het kader van de geplande natuurontwikkeling. Hierbij zullen graafwerkzaamheden plaatsvinden. Hierbij worden eventueel aanwezige archeologische resten bedreigd.

2.2 Bekende archeologische waarden

2.2.1 Eerder onderzoek

In het plangebied heeft eerder archeologisch onderzoek plaatsgevonden. Binnen deelgebied 2 heeft RAAP onderzoek uitgevoerd op de Larinkmars (OM-nr. 35400). Hierbij zijn bewoningssporen uit de periode Neolithicum-IJzertijd aangetroffen. De vindplaats heeft een archeologische status: het betreft AMK-terrein 2496 (zie onder).

Een belangrijke informatiebron is het landelijke Archeologisch Informatie Systeem (ARCHIS) dat beheerd wordt door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). In dit systeem worden alle vondst- en onderzoeksmeldingen verzameld en via internet voor bevoegden ter beschikking gesteld. Er zijn twee archieven digitaal beschikbaar: het Centraal Archeologisch Archief (CAA) en het Centraal Monumenten Archief (CMA; in kaartvorm: Archeologische Monumentenkaart, AMK). In het CAA zijn eerder gedane archeologische vondsten en waarnemingen opgenomen, in de AMK staan terreinen die op basis van de archeologische kennis op dit moment van archeologisch belang worden geacht en waaraan een bepaalde status is toegekend. We kennen terreinen van 'archeologische betekenis', 'archeologische waarde', 'hoge archeologische waarde' en 'zeer hoge archeologische waarde'. Deze laatste categorie omvat de terreinen die een beschermde status hebben. Terreinen met een archeologische status worden AMK-terreinen genoemd.
In de omgeving van het plangebied zijn een aantal terreinen met een archeologische status geregistreerd. Binnen de AMK-terreinen zijn diverse waarnemingen geregistreerd. De AMK-terreinen in de nabije omgeving van het onderhavige plangebied en de bijhorende waarnemingen zijn weergegeven in tabel 1 en worden gevisualiseerd op tekening 201841-ARCHIS. Voor een volledig overzicht van de AMK-terreinen in de *wijdere* omgeving van het plangebied wordt verwezen naar bijlage 3a.

Tabel 1. Terreinen met een archeologische status in de directe omgeving van het plangebied.

CMA-nr	Bijbehorende CAA-nrs	Object/complextype	Datering	Status
2496	45971 12765 12789	*Ligt in deelgebied 2.* Larinkmars: grotendeels verstoord terrein met bewoningssporen	Midden-Neolithicum - IJzertijd	Waardevol
13314	-	Havezathe 'Arendshorst' (afgebroken).	Middeleeuwen laat	Hoge archeologische waarde
1324	12744 21496 13659	Kasteel- /motteheuvel met omgrachting op oeverwal	Middeleeuwen laat	Zeer hoge archeologische waarde, beschermd
1326	803 12763 804 21580 30197 3245 45384 22178 12751 12766 12752 12758 12753 12760 12776 12759 12738 12764 3244 21572	Varsener Es: bewoningssporen (nederzetting en grafveld) onder het esdek op een dekzandrug langs de Vecht	Neolithicum - Middeleeuwen laat	Zeer hoge archeologische waarde, beschermd

	13761 12762 12761 12748 41242 12761 12749 12750 13761 12737			
13315	13697	Molenesch (Vilsteren). Esdek met sporen van bewoning (aardewerk en ijzerslakken)	Ijzertijd laat - Romeinse tijd	Hoge archeologische waarde.

tabel 1 (vervolg)

Naast de waarnemingen die samenvallen met de AMK-terreinen zijn in het plangebied en in de nabije omgeving meerdere 'losse' waarnemingen geregistreerd. Deze waarnemingen staan vermeld in onderstaande tabel, en worden gevisualiseerd op tekening 201841-ARCHIS. Voor een overzicht van alle waarnemingen in de *wijdere* omgeving van het plangebied wordt verwezen naar bijlage 3b.

Tabel 2. Waarnemingen in de directe omgeving van het plangebied

CAA-nr.	Object/complextype	Begin periode	Eind periode
12745 12755	*Ligt in deelgebied 1*. Losse vondsten aangetroffen bij ruilverkaveling ten noorden van Vilsteren. Vuurstenen werktuigen en handgevormd aardewerk.	Vuursteen: Mesolithicum Aardewerk: IJzertijd	Aardewerk: IJzertijd
12798	*Ligt in deelgebied 2, echter slechts administratief op deze coördinaten geplaatst.* Aardewerk: roodbakkend geglazuurd, kan.	Nieuwe tijd	Nieuwe tijd
2369	Bijl van diabaas. Losse vondst op storthoop	Neolithicum vroeg	Neolithicum vroeg
3046	Grafheuvel op dekzandkopje. Grafheuvel met bijzettingen (crermatieresten, urn). Aardewerk. Ook restanten oven.	Grafheuvel en aardewerk: Bronstijd Oven: Middeleeuwen laat	Grafheuvel en aardewerk: IJzertijd Oven: Nieuwe tijd
4781 4782 4783 4784 12746 12747	Losse vondsten aangetroffen bij ruilverkaveling. Handgevormd aardewerk (o.a. potbeker en wikkeldraadbeker) en vuurstenen werktuigen	Vuursteen: Mesolithicum Aardewerk: Neolithicum	Vuursteen: Mesolithicum Aardewerk: Bronstijd
12794 12795	Vondsten aangetroffen bij ontgronding dekzandkopje. Standvoetbeker en vuurstenen afslagen. Ook: glazen noppenbeker	Standvoetbeker en vuursteen: Neolithicum laat Glas: Middeleeuwen laat	Standvoetbeker en vuursteen: Neolithicum laat Glas: Nieuwe tijd

Toelichting tabellen

Uit de reeds bekende en gewaarde archeologische vindplaatsen -de AMK-terreinen met bijbehorende waarnemingen- blijkt dat de hoger gelegen zones nabij de Vecht een lange en continue bewoningsgeschiedenis kennen. Onder de esdekken van Varsen (AMK-terrein 1326) en Vilsteren (AMK-terrein 13315) zijn samenhangende vindplaatsen aangetroffen uit de periode Neolithicum-IJzertijd. Het feit dat op deze locaties vanaf de Vroege Middeleeuwen een esdek is ontstaan geeft aan dat de locatie vrijwel continu in gebruik was. Op de landduinen ten oosten van boerderij Dunnenwind zijn bewoningssporen uit het Neolithicum-IJzertijd aangetroffen (AMK-terrein 2496). De overige AMK-terreinen

betreffen de laat-middeleeuwse havezathe Arendshorst (AMK-terrein 13314), waarvan de eerste vermelding dateert uit 1408. Deze havezathe is afgebroken, de huidige boerderij ligt op dezelfde plaats. Ten zuidoosten van deelgebied 2 ligt tenslotte AMK-terrein 1324: de restanten van kasteel Het Laer waarvan de eerste vermelding uit 1230 na Chr. dateert. Het betreft een kunstmatig opgeworpen kasteelheuvel. Het kasteel is al in de 15^{e} eeuw afgebroken. De gracht is nog aanwezig. Na diverse onderzoeken ter plaatse is geconcludeerd dat de kans op het aantreffen van een vroeg-middeleeuwse nederzetting in de nabijheid van het kasteel groot is.
De overige losse waarnemingen zijn voornamelijk gedaan gedurende de ruilverkavelingswerkzaamheden binnen- en ten noordwesten van het plangebied. Waarnemingsnummers 12745 en 12755 vallen binnen deelgebied 1 en betreffen vuurstenen werktuigen en aardewerk uit de periode Mesolithicum-IJzertijd. De precieze herkomst, context en samenhang van deze vondsten is niet bekend. Ook ten noordwesten van deelgebied 1 zijn dergelijke vondsten tijdens de ruilverkavelingwerkzaamheden aangetroffen. Ten noorden van deelgebied 1 is een dekzandkop afgegraven (waarnemingsnummer 3046), waarbij een grafheuvel met crematieresten is aangetroffen, samen met diverse vondsten uit dezelfde periode èn een laat-middeleeuwse pottenbakkersoven.
Waarnemingsnummer 12798 tenslotte ligt midden in deelgebied 2 en betreft de vondst van een enkele laat-middeleeuwse aardewerken kan. Deze coördinaten zijn echter slechts om administratieve redenen hier geplaatst, de precieze vondstlocatie is onbekend.

Samenvattend kan worden gesteld dat uit de bekende vindplaatsen blijkt dat de hoge gedeelten van het Vechtlandschap vrijwel zonder uitzondering zijn bewoond. Er is sprake van een sterke concentratie van waarnemingen en terreinen op deze locaties, terwijl de lage zones vrijwel 'leeg' zijn. Echter niet uitgesloten kan worden dat in de beekdalen (lage zones) nog onontdekte vindplaatsen bevinden. Het betreft in dit geval kleine dekzandopduikingen, die al dan niet zijn bedekt met veen of geulafzettingen.

2.3 Archeologische verwachting

2.3.1 Archeogische verwachtingskaarten

IKAW
De Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) is een door de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM) opgestelde kaart waarop aan de hand van eerder gedane archeologische waarnemingen en de bodemkundige gegevens is aangegeven wat de kans is in een bepaald gebied archeologie aan te treffen: laag, middelhoog of hoog. Zoals de naam al aangeeft gaat het hier - vanwege schaal en extrapolatie - slechts om een ruwe indicatie.

Beide plangebieden liggen op de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden in een zone met een *hoge* archeologische waarde. Deze zone komt overeen met het Vechtdal en omvatten ook de esdekken van Varsen en Vilsteren .

Gemeentelijke Verwachtingskaart
In 2008 heeft Vestigia een archeologische verwachtingskaart opgesteld voor de gemeente Ommen (zie afbeelding 8). Deze verwachtingskaart vormt de meest gedetailleerde kaart. In beide deelgebied overheerst een 'specifieke verwachting voor beekdalen', dat wil zeggen vondstcomplexen die uitsluitend in deze landschappelijke context voorkomen. In Deelgebied 2 liggen 'De Maten', nabij boerderij Dunnenwind en rondom AMK-terrein 2496 liggen zones met een hoge archeologische verwachting. Langs de Larinkmars en ter hoogte van De Mars is sprake van een gematigde archeologische verwachting. Het noorden van deelgebied 1 en delen van deelgebied 2 zijn niet gekarteerd.

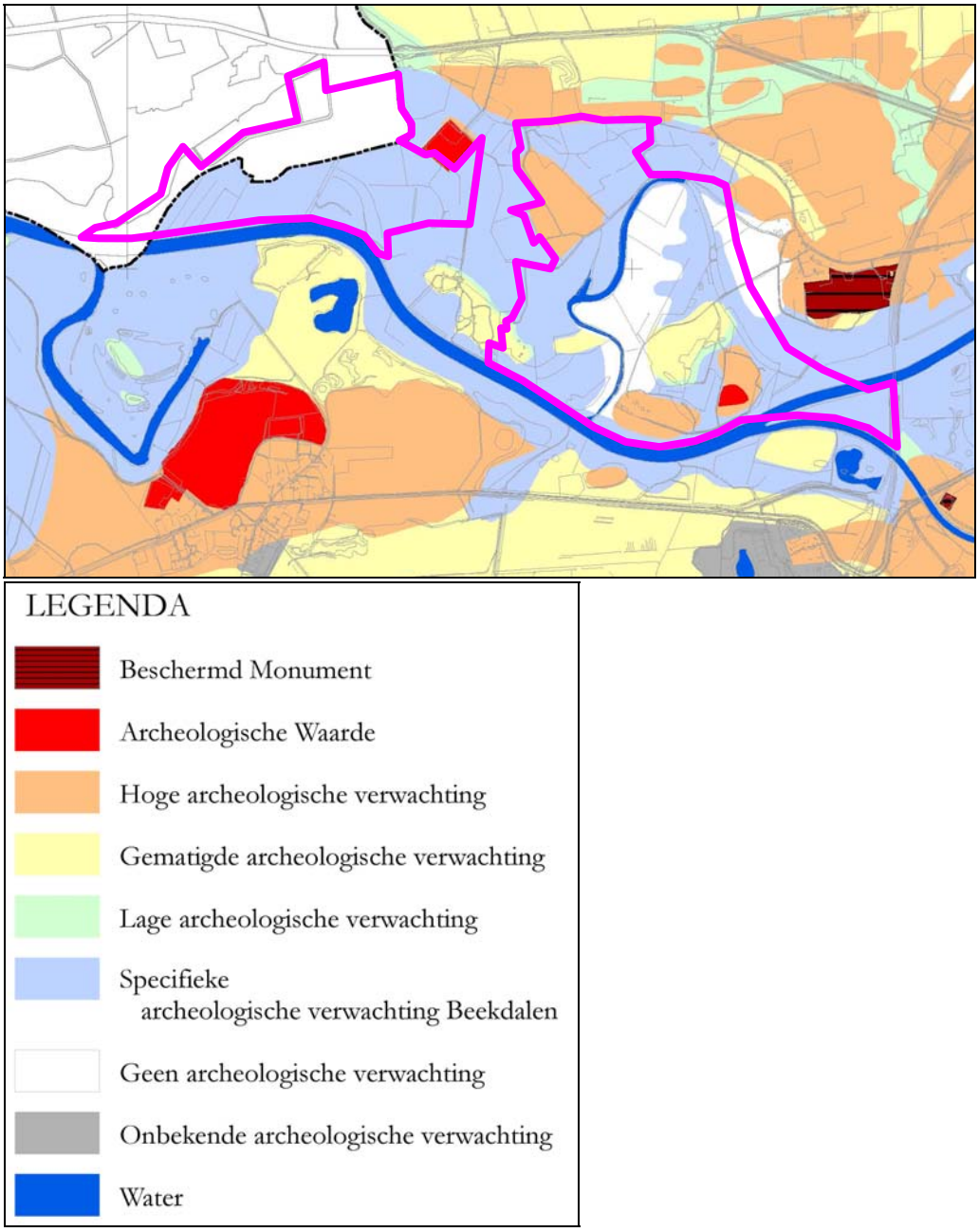

Afbeelding 8. De plangebieden (roze lijn) op de gemeentelijke verwachtingskaart van de gemeente Ommen.

2.3.2 Gespecificeerde archeologische verwachting

De onderstaande gespecificeerde archeologische verwachting heeft als uitgangspunt dat het bodemprofiel intact is. De gespecificeerde verwachting staat weergegeven op tekening 201841-S1/Advies.

datering
De plangebieden liggen in het Vechtdal: een zone waarin dekzandkoppen en rivierduinen worden afgewisseld door een laaggelegen beekdallandschap (Vechtmeanders) en recentere overstromingsafzettingen van de Vecht. Op de hooggelegen zones, die in deelgebied 1 in de oude Vechtmeander en in deelgebied 2 ter hoogte van het bosgebiedje 'De Maten', ten oosten van camping Arendshorst ('De Mars') en boerderij

Dunnenwind (Larinkmars) liggen, worden archeologische resten uit de periode Paleolithicum-Nieuwe tijd verwacht. In het beekdallandschap worden specifieke vondscomplexen verwacht uit de periode Mesolithicum - Nieuwe tijd. Op de overstromingsafzettingen worden vooral resten uit de Nieuwe tijd verwacht.

complextype

Hogere zones (dekzandopduikingen, rivierduinen):

Vanaf het Paleolithicum tot het Neolithicum kunnen ondermeer vuursteenconcentraties en haardkuilen worden verwacht die de weerslag zijn van tijdelijke jacht- of extractiekampjes van rondtrekkende jager-verzamelaars.

Vanaf het Neolithicum tot en met de IJzertijd kunnen resten van huizen/nederzettingen worden verwacht, alsmede schuren, spiekers en opstallen. Verder kunnen sporen van agrarische activiteit worden aangetroffen, zoals erfafscheidingen. Daarnaast kunnen ook menselijke begravingen/crematies worden aangetroffen, afhankelijk van de datering variërend van vlakgraven tot crematiegraven. Gezien de in de omgeving aangetroffen grafheuvels en urnenvelden, kan niet worden uitgesloten dat hiervan resten binnen het plangebied aanwezig kunnen zijn. Ook off-site materiaal kan worden verwacht. Tenslotte kunnen resten die duiden op religieuze/rituele activiteiten worden aangetroffen, zoals rituele deposities.

Uit de Middeleeuwen en de Nieuwe tijd kunnen nederzettingen (met muurresten, afvalkuilen- of ophogingslagen, waterputten en dergelijke) en resten van agrarische activiteit worden verwacht (erfafscheidingen,sloten). In deze periode zijn de hoge, zandige zones in het plangebied (opnieuw) in cultuur gebracht en in gebruik genomen als landbouwgrond, waardoor de essen ontstonden. De kans op de aanwezigheid van resten van bebouwing (o.a. muurresten) uit de periode van de 19^{e} - tot en met de 20^{e} eeuw binnen het plangebied wordt, op basis van de afwezigheid van bebouwing op de historische kaarten (met uitzondering van boerderij Dunnenwind) uit deze periode, laag ingeschat. Overige bewoningsresten, zoals erfafscheidingen, afvallagen en dergelijke uit deze periode wordt wel hoog ingeschat.

Beekdallandschap

In dit landschapstype worden vindplaatsen verwacht die samenhangen met de functie van dit landschap als zone 'buiten de nederzetting'. Met name nabij hooggelegen zones worden hier uit de periode Mesolithicum - Middeleeuwen afvaldumps verwacht. Verder worden resten verwacht die samenhangen met infrastructuur en uitwisseling. Op locaties waar hoge gronden direct grenzen aan het beekdal, zoals bijvoorbeeld tussen de Larinkmars en de Varsener Es, kunnen oversteekplaatsen worden verwacht (voorden, bruggen). Uit de periode Middeleeuwen en Nieuwe tijd, toen de beekdalgronden in gebruik werden genomen als weidegrond, kunnen sporen van agrarische activiteit worden verwacht.

Lage zones (overstromingsvlakte Vecht):

In de lage overstromingsvlakte van de Vecht worden geen permanente nederzettingen verwacht. Hier worden uitsluitend resten verwacht van agrarische activiteit, zoals erfafscheidingen en greppels.

Er is dus een ruime variatie aan complextypen mogelijk, verdere specificatie is niet mogelijk. Wel hangen de verwachte complextypen sterk samen met de locatie, in het bijzonder de diepte.

omvang
Er worden voornamelijk vindplaatsen verwacht met een oppervlakte tussen de 50 en 2000 m² .

diepteligging
Archeologische resten kunnen vanaf het maaiveld tot in de diepere ondergrond worden aangetroffen. Resten uit de periode van de Middeleeuwen en de Nieuwe tijd worden verwacht in aan het oppervlak, de bouwvoor (en/of -indien aanwezig- cultuurdek) of net daaronder.
Resten uit de periode van voor de Middeleeuwen (Paleolithicum - IJzertijd) worden met name verwacht in het onderste gedeelte van het eventueel aanwezige cultuurdek (of de bouwvoor) en dieper. Ook kunnen zich losse, naar boven gewoelde, vondsten uit deze periode in het cultuurdek, de bouwvoor of zelfs aan het oppervlak bevinden *(ex situ*).

uiterlijke kenmerken
Paleolithicum en Mesolithicum: resten en sporen die wijzen op een nomadisch, jager-verzamelaarbestaan. Te denken valt aan vuursteenconcentraties en haardkuilen. In het beekdallandschap worden uit deze periode ook afvaldumps verwacht. Deze zijn te herkennen aan lagen vuursteen- en organisch afval, zonder dat er bewoningssporen aanwezig zijn (zie ook: locatie).

Neolithicum - Middeleeuwen: resten en structuren die wijzen op een sedentair, agrarisch bestaan. Nederzettingen: paalgaten (huizen, spiekers, opstallen, schuren), greppels, waterputten met houten beschoeiingen, afvalkuilen. Tussen het Laat Neolithicum en de Bronstijd/IJzertijd periode-specifieke wijze van het begraven / cremeren van de doden (grafheuvels en urnenvelden). Verder worden resten van infrastructuur verwacht, zoals voorden en wegen, met name ter hoogte van de kruising van de Larinkmars met de oude Vechtmeander. Voorden zijn meestal te herkennen aan resten van hout- en/of Vlechtwerkconstructies. Ter plaatse worden ook aardewerk,- metaal,- en vuursteenverwacht, omdat dergelijke plaatsen een uitwisselingszone vormden. Ook: rituele deposities van waardevolle objecten, zoals (ceremoniële) wapens en werktuigen, zoals bijlen en zwaarden en sierraden. Deze vondsten vormen zogenaamde puntvondsten en worden met name verwacht in oude meanders en lage zones in het landschap.
Ook uit deze periode worden in het beekdallandschap afvaldumps verwacht, bestaande uit lagen nederzettingsafval, zonder dat er sporen van de nederzetting zelf aanwezig zijn. Deze lagen bestaan uit houtskool, organisch afval, aardewerkfragmenten, bot en vuursteen (zie ook: locatie)

In de overstromingsafzettingen van de Vecht worden resten verwacht die samenhangen met agrarische activiteit, met name greppels en palenrijtjes.

Locatie
De verwachte vondstcomplexen in dit plangebied zijn zeer afhankelijk van de landschappelijke situatie. Kort samengevat worden op de hoger gelegen gedeelten van het landschap, zoals dekzandkoppen en duinen, nederzettingen verwacht. Het aangrenzende beekdallandschap vormde een zone buiten de nederzetting, waar zich echter wel zeer specifieke vindplaatsen kunnen bevinden. Met name daar waar beekdalen grenzen aan hoge grond (de nederzettingszone) is de trefkans op vindplaatsen zoals afvaldumps groot. Op plaatsen waar hoge gronden dicht langs het stroomdal liggen is de kans op het aantreffen van een overgangsconstructie (voorde, brug) groot. In de lagere zones van het beekdallandschap, zoals oude stroomgeulen en veengebieden is de

kans op het aantreffen van rituele deposities groot.

mogelijke verstoringen
Het plangebied ligt in een zone die vanaf het einde van de 19e eeuw opnieuw is heringericht: in deze periode is de Vecht rechter getrokken en zijn de meanders die zowel in deelgebied 1 als 2 lagen afgesneden. De laaggelegen gebieden zijn in de loop van de tijd heringericht. Ook heeft er r uilverkaveling plaatsgevonden. Hierbij zal de bodem enigszins zijn verstoord. In het hooggelegen gebiedje 'De Maten' ligt geen bebouwing. Wel is dit dekzandkopje bebost. De bodem kan dankzij de wortels van deze bomen zijn verstoord. In de zuidwestelijke punt van deelgebied 2 ligt het duingebied 'De Mars'. De oostelijke tak van camping Arendshorst ligt hier. Bij de aanleg van deze camping kan de bodem enigszins zijn verstoord. Rondom boerderij Dunnenwind en AMK-terrein 2496 kan de bodem zijn verstoord als gevolg van landbouwactiviteiten zoals ploegen.

2.4 Advies voor vervolgonderzoek

Op basis van het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied in het Vechtdal ligt. Deze landschappelijke eenheid wordt gekenmerkt door hoge dekzandruggen/-koppen, rivier- en stuifduinen temidden van beek-/rivierdalafzettingen en overstromingsvlakten van de Vecht. De hoge zones in het landschap kennen een lange en intensieve bewoningsgeschiedenis. Uit de AHN analyse blijkt dat dergelijke hooggelegen, kansrijke zones binnen beide plangebieden liggen. In de directe omgeving van het plangebied komen binnen deze zones meerdere vindplaatsen voor. In deelgebied 2 ligt een AMK-terrein in een dergelijke zone. Het lager gelegen beekdallandschap direct grenzend aan de hoge zones kent een hoge verwachting ten aanzien van afvaldumps. Verder kunnen in het beekdallandschap oversteekplaatsen worden aangetroffen. Tenslotte worden hier rituele deposities verwacht. In de overstromingsafzettingen van de Vecht worden vooral resten van agrarische activiteit verwacht.
De hogere landschapselementen, zoals dekzandkoppen en duinen liggen grotendeels in deelgebied 2. In deelgebied 1 bevindt zich mogelijk ook een kleine opduiking. Deze zones staan gevisualiseerd op tekening 201841-S1/Advies. Deze zones, en het beekdallandschap direct grenzend aan deze zones kennen een hoge archeologische verwachting ten aanzien van archeologische resten uit alle perioden (nederzettingen, afvaldumps, rituele deposities). Ook staan kansrijke locaties ten aanzien van voordes aangegeven. De recente overstromingsvlakten en de geëgaliseerde zones hebben een lage archeologische verwachting.

Geadviseerd wordt door middel van een veldtoets de ligging van de zones met een hoge verwachting nader te bepalen. De veldtoets zal bestaan uit een aantal controleboringen en een visuele terreininspectie.

3 Veldonderzoek

3.1 Doel- en vraagstelling

Doel van de veldtoets is het verder onderbouwen van de conclusies uit het bureauonderzoek. Hierbij is vooral gefocust op de zones die op basis van het bureauonderzoek een hoge verwachting kennen (zie tekening 201841-S1/Advies). De veldtoets is uitgevoerd door middel van een visuele inspectie en door middel van controleboringen. De veldtoets dient antwoord te geven op de volgende vragen:
- Zijn er in de zones met een hoge verwachting aanwijzingen voor de aanwezigheid van dekzandopduikingen en/of rivierduinen
-Wat is de globale bodemopbouw op deze locaties?
-Is er sprake van een intact bodemprofiel?
-Wat is de bodemopbouw op de locaties die in eerste instantie niet zijn aangeduid als een zone met een hoge verwachting?

Op basis van de resultaten van de veldtoets wordt advies uitgebracht over mogelijke vervolgstappen met betrekking tot het aspect archeologie.

3.2 Onderzoeksopzet en werkwijze

De veldtoets is uitgevoerd op woensdag 2 september. Hierbij is in de zones met een hoge verwachting minimaal 1 boring is verricht. De boringen in de overige zones zijn zo gelijkmatig mogelijk over beide plangebieden verdeeld, maar in eerste instantie is uitgegaan van de visueel meest veelbelovende locaties (glooiingen). Hierbij is uitgegaan van de AHN.

Tijdens de veldtoets zijn in totaal 19 boringen verricht (boringnummer 01 t/m 19; bijlage 201841-S1/Advies en 201841-AHN). Daarnaast is het terrein geïnspecteerd op het vóórkomen van glooiingen voor zover deze nog niet bekend waren op basis van het bureauonderzoek. Verder zijn 10 foto's gemaakt.

3.3 Resultaten

3.3.1 Booronderzoek en terreininspectie

De resultaten van het veldtoets zijn beknopt weergegeven in onderstaande tabel (tabel 3). Voor de gedetailleerde bodemopbouw en de dikte van de afzonderlijke lagen wordt verwezen naar de boorprofielen. De boorprofielen zijn weergegeven in bijlage 4.

Tabel 3. Resultaten booronderzoek

Locatie boring	Nummer boring	Omschrijving/terreininspectie
Deelgebied 2, zuidoosthoek nabij Vecht	01	Bouwvoor op grof zand: rivierzand Vecht
	02	Bouwvoor op rivierzand Vecht, top verrommeld
Deelgebied 2, zone met hoge verwachting 'Larinkmars' (201841-Advies)	03	Bouwvoor op dek- of rivierduinzand, top verstoord. Ligt hoger dan de nabijgelegen recente Vechtafzettingen.
	04	Bouwvoor op dek- of rivierduinzand, intact. Ligt hoger dan de nabijgelegen recente Vechtafzettingen.
	05	Bouwvoor geleidelijk overgaand naar natuurlijk dek- of duinzand. In overgangslaag mangaan- en humusbrokjes. Ligt duidelijk hoger dan de nabijgelegen Vechtafzettingen. Toponiem 'Dunnenwind' verwijst al naar de ligging op een duin. Duidelijke steilkant op de grens rivierduin naar lager gelegen beekdalafzettingen.
	06	Strooisellaag op duinzand, intact. Ligt duidelijk hoger dan de naastgelegen gebieden, die deels zijn geëgaliseerd.
Deelgebied 2, geëgaliseerde zone langs afgesneden Vechtmeander	07	Bouwvoor op rivierafzettingen. Hoge grondwaterstand. Ligt duidelijk lager dan omliggende gebieden.
Deelgebied 2, zone met een hoge verwachting 'De Mars' (201841-Advies)	08	Bouwvoor geleidelijk overgaand in duinzand. Naar het oosten kijkend is duidelijk te zien dat deze zone hoger ligt dan het geëgaliseerde gedeelte.
	09	Bouwvoor, geleidelijk overgaand in duinzand. Vanaf 100 cm -mv ook lemige lagen, sterk ijzerhoudend. In de omgeving zijn duidelijk glooiingen te zien (oude rivierduinen).
Deelgebied 2, ten zuiden van 'De Maten'.	10	Hier waren nog glooiingen te zien. Boring 10 omvat een bouwvoor, overgaand in matig groffe, fijne en vervolgens wederom matig groffe afzettingen. Rivierafzettingen.
Deelgebied 2, zone met een hoge verwachting 'De Maten' (201841-Advies)	11	Strooisellaag bos, overgaand in bruine enkeerdgrond op dekzand.
	12	Strooisellaag bos, overgaand in verstoorde laag met restje E-horizont en humeuze vlekken, op dekzand. Verstoorde bruine enkeerdgrond
Deelgebied 2, gebied ten noordoosten van De Maten	13	Dikke bouwvoor op matig grof zand geul-/rivierafzetting.
Deelgebied 2, zone met een hoge verwachting 'De Ziel' (201841-Advies)	14	Bouwvoor op matig grof zand, geul-/rivierafzetting. Verder landinwaarts is duidelijk te zien dat de maïsakker hoger ligt.
	15	Bouwvoor, overgaand in verstoorde tussenlaag op dek- of duinzand. Ligt duidelijk hoger dan het nabijgelegen geëgaliseerde gebied. Rivierduin.
Deelgebied 1, oostelijke zone	16	Bouwvoor, geleidelijk overgaand in matig fijn zand. Op 115 ijzerbankje aanwezig. Rivierafzettingen.
Deelgebied 1, zone met een hoge verwachting 'Meander deelgebied 1' (201941-Advies)	17	Bouwvoor op C-horizont, duinzand
	18	Bouwvoor op C-Horizont. C-horizont bevat leemlaag en is onderin grof. dek-/duinzandafzetting.
Deelgebied 1, noordelijke zone	19	Bouwvoor op grof- en vervolgens fijn zand. Overstromingsafzettingen.
Deelgebied 1, westelijke zone (geëgaliseerd)	Nvt.	Deze zone is alleen visueel geïnspecteerd. Dit gebied lag duidelijk lager dan de naastgelegen zones.

Toelichting tabel
Op basis van de resultaten van de veldtoets kan worden gesteld dat deze de bevindingen uit het bureauonderzoek onderschrijven. Op de locaties die zijn aangeduid als zones met een hoge verwachting op tekening 201841-Advies zijn inderdaad dekzand- en rivierduinafzettingen aangetroffen. De boringen in gebieden buiten deze zones zijn over het algemeen rivierafzettingen aangetroffen, al dan niet geëgaliseerd. Binnen de beperkte omvang van de veldtoets konden deze beek/rivierdalafzettingen niet nader worden gespecificeerd.

Voorden
Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek zijn enkele kansrijke locaties voor de aanwezigheid van voorden aangeduid. De meest kansrijke zone betrof de kruising van de weg Larinkmars met de afgesneden Vechtmeander, omdat deze rond 1900 staat aangeduid als 'doorwaadbare plaats' en omdat deze locatie het best zichtbaar was (zie foto 1 en 2 en tekening 201841-S1/Advies). Voorden zijn zeer moeilijk vast te stellen door middel van booronderzoek. Bovendien waren de betreffende locaties als gevolg van de hoge oeverbegroeiing nauwelijks zichtbaar.

Foto 1. De kruising Larinkmars - Oude Vechtmeander: de doorwaadbare plaats (nu gedempt, zie grasstrook rechts op de foto), gefotografeerd in zuidelijke richting vanaf de Larinkmars. Foto: A. Spoelstra.

Foto 2. De kruising Larinkmars - Oude Vechtmeander: de doorwaadbare plaats, gefotografeerd in noordelijke richting vanaf de Larinkmars. Foto: A. Spoelstra.

3.3.2 Foto's veldtoets

Tijdens de veldtoets zijn enkele foto's genomen. De locatie en richting van de foto's staat tevens weergeven op tekening 201841-S1/Advies.

Foto 3. Deelgebied 2, nabij boring 08 in deelgebied 'De Mars', gefotografeerd in oostelijke richting. Op de voorgrond het duidelijk hoger gelegen bos op een rivierduin, begrensd door de westelijke geul van de afgesneden Vechtmeander. Op de achtergrond het laaggelegen, geëgaliseerde terrein binnen de Vechtmeander. Foto: A. Spoelstra

Foto 4. Deelgebied 2. Rivierduinen (glooiingen) in 'De Mars', gefotografeerd in zuidoostelijke richting. Foto: A. Spoelstra.

Foto 5. Deelgebied 1. Grens tussen de zone met een hoge verwachting 'Meander deelgebied 1' -rechts op de foto- en de geëgaliseerde zone -links op de foto. Gefotografeerd vanaf de noordelijke oever van de Vecht in noordelijke richting. Op de achtergrond bij de boom is een rivierduintje te zien, onderdeel van een groter complex rivierduinen. Foto: A. Spoelstra

Foto 6. Deelgebied 1. Zone met een hoge verwachting 'Meander deelgebied 1', in zuidelijke richting gefotografeerd. Ter hoogte van de voorste bomenrij ligt een complex rivierduinen. Foto: A. Spoelstra.

3.3.3 Archeologie

Tijdens de veldtoets zijn geen archeologische resten of -indicatoren aangetroffen.

4 Conclusies en advies

4.1 Conclusies

In de periode augustus/september 2009 heeft Oranjewoud een bureauonderzoek en een veldtoets uitgevoerd in twee gebieden ten oosten van Varsen, gemeente Ommen. Het doel van het bureauonderzoek was het opstellen van een gespecificeerd verwachtingsmodel. Het doel van de veldtoets was het verder onderbouwen en eventueel nader specificeren van de conclusies van het bureauonderzoek.
Op basis van het bureauonderzoek is geconcludeerd dat het plangebied in het Vechtdal ligt. Deze landschappelijke eenheid wordt gekenmerkt door hoge dekzandruggen/-koppen, rivier- en stuifduinen temidden van beek-/rivierdalafzettingen en overstromingsvlakten van de Vecht. De hoge zones in het landschap kennen een lange en intensieve bewoningsgeschiedenis. In de directe omgeving van het plangebied komen binnen deze zones meerdere vindplaatsen voor. Het lager gelegen beekdallandschap direct grenzend aan de hoge zones kent een hoge verwachting ten aanzien van afvaldumps. Verder kunnen in het beekdallandschap oversteekplaatsen worden aangetroffen. Tenslotte worden hier rituele deposities verwacht. In de overstromingsafzettingen van de Vecht worden vooral resten van agrarische activiteit verwacht. Een deel van beide plangebied bestaat uit een afgegraven/geëgaliseerde zone. Deze kennen een lage archeologische verwachting, omdat het bodemprofiel niet meer intact is.
Het gespecificeerde archeologische verwachtingsmodel zoals geformuleerd in het bureauonderzoek en gevisualiseerd op tekening 201841-S1/Advies is als leidraad gebruikt tijdens de veldtoets. De veldtoets bestond uit een terreininspectie en een aantal controleboringen. Hierbij zijn binnen de zones met een hoge verwachting boringen verricht. Ook in de overige zones zijn boringen verricht.

Op basis van de resultaten van de veldtoets kan worden geconcludeerd dat deze de conclusies van het bureauonderzoek onderschrijven: binnen de zones die in het bureauonderzoek zijn aangeduid met een hoge verwachting zijn inderdaad dekzand- of rivierduinen aanwezig. Bovendien is grotendeels sprake van een intact bodemprofiel. De kans op het aantreffen van vindplaatsen in deze landschapszones is hoog.
De opbouw van het niet-afgegraven beek-/rivierdallandschap, dat bestaat uit restgeulen en overstromingsvlakten rondom de hoge opduikingen kon binnen het beperkte bestek van de veldtoets niet tot in detail worden vastgesteld. De gespecificeerde verwachting in dit landschapstype dient nog nader te worden vastgesteld. De afgegraven zones, die het westelijk deel van deelgebied 1 en een gedeelte binnen de Vechtmeander in deelgebied 2 beslaan, zijn door hun lage ligging duidelijk te herkennen.

Binnen de veldtoets is ook aandacht besteed aan de kansrijke locaties ten aanzien van voorden. Vanwege de hoge begroeiing kon de verwachting hieromtrent tijdens de veldtoets niet nader worden gespecificeerd . Aangezien voorden meestal worden verwacht op locaties waar twee hoger gelegen zones dicht langs een waterloop liggen, en omdat de hoger gelegen zones met grote zekerheid zijn aangeduid, kan worden gesteld dat de kans op het aantreffen van voorden op de genoemde locaties hoog is .

4.2 Selectieadvies

Het selectieadvies staat eveneens weergegeven op tekening 201841-S1/Advies.

Op basis van de conclusies uit het bureauonderzoek wordt geadviseerd om in de zones met een hoge verwachting zoals weergegeven op tekening 201841-S1/Advies geen graafwerkzaamheden te verrichten. Indien dit wel het geval is, dan dient voorafgaand aan de graafwerkzaamheden de aan- of afwezigheid van vindplaatsen te worden vastgesteld door middel van een inventariserend vooronderzoek - karterende fase. De opzet en omvang van dit vervolgonderzoek is afhankelijk van de uit te voeren graafwerkzaamheden. De randvoorwaarden dienen te worden vastgesteld in overleg met het bevoegd gezag. Indien er sprake is van een vervolgonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P, zie bijlage 2), dan is een Programma van Eisen verplicht.

In de zones waar niet-afgegraven beek-/rivierafzettingen aanwezig zijn (zie tekening 201841-Advies) wordt geadviseerd voorafgaand aan graafwerkzaamheden de bodemopbouw en de mate van verstoring van deze zones vast te stellen. Op deze wijze kunnen kansrijke- en kansarme zones binnen dit landschapstype worden onderscheiden en kan een beargumenteerd advies worden uitgebracht met betrekking tot vervolgonderzoek dan wel een planaanpassing.

Op locaties waar voorden kunnen worden aangetroffen dienen eventuele graafwerkzaamheden te worden begeleid door archeologen. Voor een archeologische begeleiding is een programma van eisen verplicht.

In de reeds afgegraven en geëgaliseerde zones geldt een lage verwachting. Hier wordt geen vervolgonderzoek noodzakelijk geacht.

Selectieadvies (zie tekening 201841-S1/Advies)

Zones met een hoge verwachting: Planaanpassing, geen graafwerkzaamheden. Bij graafwerkzaamheden: vaststellen aan- of afwezigheid vindplaatsen door middel van vervolgonderzoek - karterende fase

Beek- en rivierdalafzetting niet-geëgaliseerd: vaststellen bodemopbouw, mate van verstoring en onderscheiden kansrijke zones door middel van vervolgonderzoek - verkennende fase

Hoge trefkans voorden: archeologische begeleiding graafwerkzaamheden

Reeds geëgaliseerde zones: geen vervolgonderzoek noodzakelijk

Ook voor vrijgegeven (delen van) plangebieden bestaat altijd de mogelijkheid dat er tijdens graafwerkzaamheden toch losse sporen en vondsten worden aangetroffen. Het betreft dan vaak kleine sporen of resten die niet door middel van een booronderzoek kunnen worden opgespoord. Op grond van artikel 53 van de Monumentenwet 1988 dient zo spoedig mogelijk melding te worden gemaakt van de vondst bij de Minister (de

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed: ARCHISmeldpunt, telefoon 033-4227682. Een vondstmelding bij de gemeentelijk of provinciaal archeoloog kan ook.

Ingenieursbureau Oranjewoud B.V.
Heerenveen, september 2009

Literatuur en geraadpleegde bronnen

Berendsen, H.J.A. 2004 (4e druk). *De vorming van het land. Inleiding in de geologie en geomorfologie.* Van Gorcum, Assen.

Fontijn, D., 2004 'Schatvondsten' in de beekdalen. De interpretatie van metaaldeposities uit de Bronstijd. In: Gerritsen, F. & E. Rensink (red.). *Beekdallandschappen in archeologisch perspectief. Een kwestie van onderzoek en Monumentenzorg*. Nederlandse Archeologische Rapporten (NAR) 28. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.

Groenewoudt, B., 2004. Afdalen in Oost-Nederland. In: Gerritsen, F. & E. Rensink (red.). *Beekdallandschappen in archeologisch perspectief. Een kwestie van onderzoek en Monumentenzorg*. Nederlandse Archeologische Rapporten (NAR) 28. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.

Pater, B.C. de, Schoenmaker, B., 2005. Grote Atlas van Nederland 1930-1950. Asia Maior, Zierikzee.

Mulder, E.F.J. de, et.al. 2003. *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhoff, Groningen.

Tol, A. & P. Verhagen. 2004. *Optimale en standaard boormethoden* in: A. Tol e.a. Prospectief boren. Een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. Amsterdam, RAAP (RAAP-rapport 1000). 63-81.

Wolters-Noordhoff Atlasprodukties, 1991. Grote Historische Provincie Atlas 1851-1855 (schaal 1:50.000). Wolters-Noordhoff Atlasprodukties, Groningen.

Internet
ARCHIS: www.archis.nl
IKAW: www.archis.nl
historische kaarten: www.watwaswaar.nl

Kaarten
Fysisch-Geografische Landschappenkaart
Topografische kaart 1:25000 (http://kadata.kadaster.nl)
Bodemkaart van Nederland, 1:50000, kaartblad 21 Oost en 22 West

Bijlage 1 : Archeologische perioden

Bijlage 1 : Archeologische perioden

Als bijlage op de resultaten en verzamelde gegevens wordt hieronder een algemene ontwikkeling van de bewonersgeschiedenis in Nederland geschetst.
Gedurende het **Paleolithicum** (300.000-8800 voor Chr.) hebben moderne mensen (homo sapiens) onze streken tijdens de warmere perioden wel bezocht, doch sporen uit deze periode zijn zeldzaam en vaak door latere omstandigheden verstoord. De mensen trokken als jager-verzamelaars rond in kleine groepen en maakten gebruik van tijdelijke kampementen. De verschillende groepen jager-verzamelaars exploiteerden kleine territoria, maar verbleven, afhankelijk van het seizoen, steeds op andere locaties.
In het **Mesolithicum** (8800-4900 voor Chr.) zette aan het begin van het Holoceen een langdurige klimaatsverbetering in. De gemiddelde temperatuur steeg, waardoor geleidelijk een bosvegetatie tot ontwikkeling kwam en de variatie in flora en fauna toenam. Ook in deze periode trokken de mensen als jager-verzamelaars rond. Voorwerpen uit deze periode bestaan voornamelijk uit voor de jacht ontworpen vuurstenen spitsjes.
De hierop volgende periode, het **Neolithicum** (5300-2000 voor Chr.), wordt gekenmerkt door een overschakeling van jager-verzamelaars naar sedentaire bewoners, met een volledig agrarische levenswijze. Deze omwenteling ging gepaard met een aantal technische en sociale vernieuwingen, zoals huizen, geslepen bijlen en het gebruik van aardewerk.
Door de productie van overschot kon de bevolking gaan groeien en die bevolkingsgroei had tot gevolg dat de samenleving steeds complexer werd. Uit het Neolithicum zijn verschillende grafmonumenten bekend, zoals hunebedden en grafheuvels.
Het begin van de **Bronstijd** (2000-800 voor Chr.) valt samen met het eerste gebruik van bronzen voorwerpen, zoals bijlen. Het gebruik van vuursteen was hiermee niet direct afgelopen. Vuursteenmateriaal uit de Bronstijd is meestal niet goed te onderscheiden van dat uit andere perioden. Het aardewerk is over het algemeen zeldzaam. De grafheuveltraditie die tijdens het Neolithicum haar intrede deed werd in eerste instantie voortgezet, maar rond 1200 voor Chr. vervangen door begravingen in urnenvelden. Het gaat hier om ingegraven urnen met crematieresten waar overheen kleine heuveltjes werden opgeworpen, eventueel omgeven door een greppel.
In de **IJzertijd** (800-12 voor Chr.) werden de eerste ijzeren voorwerpen gemaakt. Ten opzichte van de Bronstijd traden er in de aardewerktraditie en in het gebruik van vuursteen geen radicale veranderingen op. De mensen woonden in verspreid liggende hoeven of in nederzettingen van enkele huizen. Op de hogere zandgronden ontstonden uitgebreide omwalde akkercomplexen (celtic fields). In deze periode werden de kleigebieden ook in gebruik genomen door mensen afkomstig van de zandgebieden. Opvallend zijn de verschillen in materiële welstand. Er zijn zogenaamde vorstengraven bekend in Zuid-Nederland, maar de meeste begravingen vonden plaats in urnenvelden.
Met de **Romeinse tijd** (12 voor Chr. tot 450 na Chr.) eindigt de prehistorie en begint de geschreven geschiedenis. In 47 na Chr. werd de Rijn definitief als rijksgrens van het Romeinse Rijk ingesteld. Ter controle van deze zogenaamde limes werden langs de Rijn castella (militaire forten) gebouwd. De inheems leefwijze handhaafde zich wel, ook al werd de invloed van de Romeinen steeds duidelijker in soorten aardewerk (o.a. gedraaid) en een betere infrastructuur. Onder meer ten gevolge van invallen van Germaanse stammen ontstond er instabiliteit wat uiteindelijk leidde tot het instorten van de grensverdediging langs de Rijn.
Over de **Middeleeuwen** (450-1500 na Chr.), en met name de Vroege Middeleeuwen (450-1000 na Chr.), zijn nog veel zaken onbekend. Archeologische overblijfselen zijn betrekkelijk schaars. De politieke macht was na het wegvallen van de Romeinen in handen gekomen van regionale en lokale hoofdlieden. Vanaf de 10e eeuw ontstaat er weer enige stabiliteit en is een toenemende feodalisering zichtbaar. Door bevolkingsgroei en gunstige klimatologische omstandigheden werd in deze periode een begin gemaakt met het ontginnen van bos, heide en veen. Veel van onze huidige steden en dorpen dateren uit deze periode.
De hierop volgende periode 1500 – heden wordt aangeduid als **Nieuwe Tijd**.

Bijlage 2 : AMZ-cyclus

Bijlage 2 : AMZ-cyclus

Het AMZ-proces

Archeologisch onderzoek in Nederland wordt in de meeste gevallen uitgevoerd binnen het kader van de zogenaamde Archeologische Monumentenzorg (AMZ).
Het gehele traject van de AMZ omvat een aantal stappen die elkaar kunnen opvolgen, afhankelijk van het resultaat van de voorgaande stappen. In de procedure wordt volgens een trechtermodel gewerkt. Het startpunt ligt eigenlijk al bij het bepalen van de onderzoeksplicht. Op diverse provinciale en landelijke archeologische waardenkaarten kan namelijk worden ingezien of het plangebied ligt in een zone met een archeologische verwachting. Indien dit het geval blijkt te zijn, dan zal er in het kader van de planprocedure onderzoek verricht moeten worden om te bepalen of er archeologische waarden binnen het plangebied aanwezig zijn. Hiermee start de zogenaamde AMZ-cyslus (zie afb. 1 en 2)

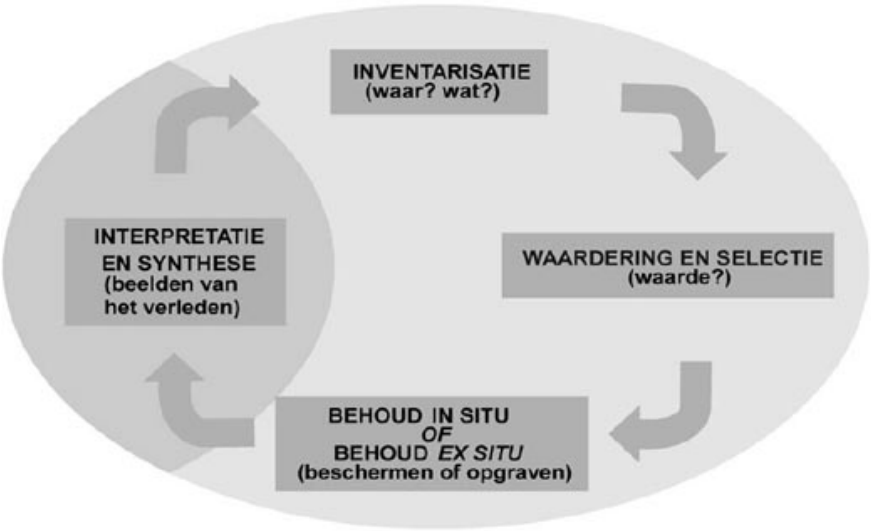

Afb. 1: de AMZ-cyclus

De eerste fase: bureauonderzoek

Uitgangspunt voor het bureauonderzoek is het vaststellen van een gespecificeerd verwachtingsmodel dat op detailniveau voor het plangebied aangeeft wat er aan archeologische vindplaatsen aanwezig kan zijn. Op basis van dit verwachtingsmodel wordt bepaald of er een veldonderzoek nodig is en wat de juiste methode voor dit veldonderzoek zou moeten zijn om deze mogelijk aanwezige archeologische resten te kunnen aantonen.

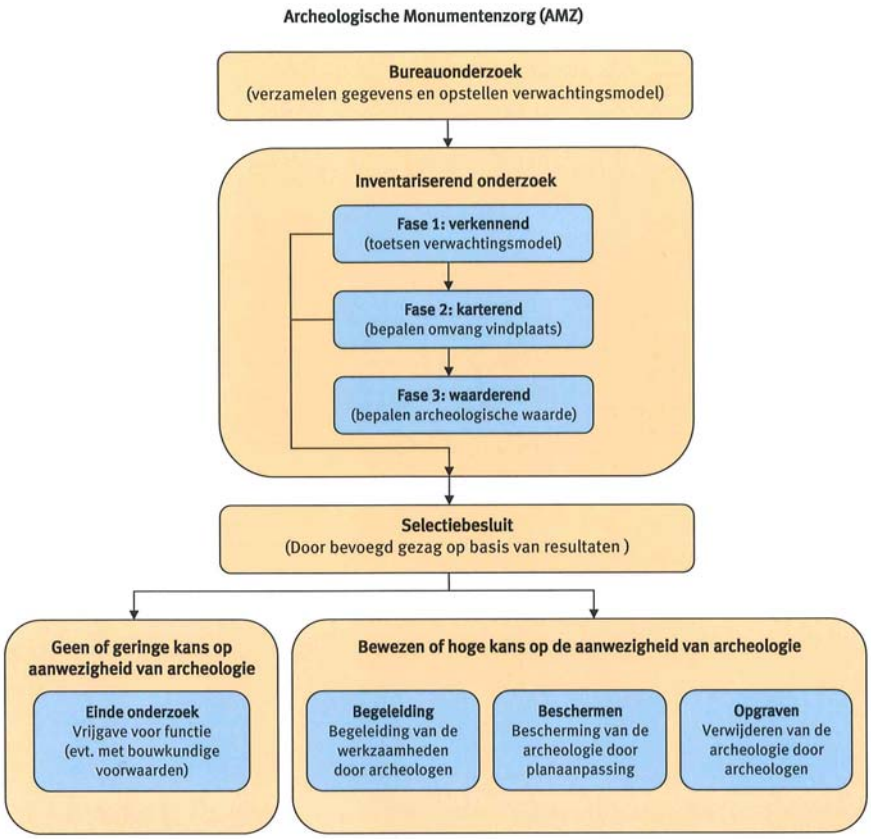

Afb. 2: proces van de AMZ

De tweede fase: inventariserend veldonderzoek (IVO)
Het inventariserend veldonderzoek kan worden opgesplitst in drie subfases.

Fase 1. verkennend onderzoek
In sommige gevallen wordt er gestart met een verkennend onderzoek. Een verkennend onderzoek kent een relatief lage onderzoeksintensiteit en word feitelijk uitgevoerd omdat er bij het bureauonderzoek onvoldoende gegevens beschikbaar zijn om dit voldoende te kunnen onderbouwen. Dit is bijvoorbeeld het geval als er te weinig bodemkundige of geologische gegevens zijn om binnen het plangebied de verwachtingswaarden te kunnen onderbouwen of zelfs überhaupt tot een verwachtingswaarde te komen. Met een verkennend onderzoek kan tot in detail de verwachtingswaarde worden aangebracht. Zodoende kan door terugkoppeling een aangescherpt verwachtingsmodel worden gemaakt en kan karterend veldonderzoek in een vervolgfase gerichter en daarmee ook kostenefficiënter worden ingezet.

Fase 2. karterend onderzoek
In de regel wordt er gestart met een karterend onderzoek. Dit veldonderzoek dient om het verwachtingsmodel uit het bureauonderzoek te toetsen en eventueel aanwezige vindplaatsen op te sporen. Het onderzoek wordt vrijwel altijd vlakdekkend uitgevoerd door middel van boringen en/of oppervlaktekarteringen of proefsleuven. Het resultaat is in de regel een overzichtskaart met de resultaten van het onderzoek. Eventueel aangetoonde vindplaatsen worden daarbij aangegeven. Indien er geen archeologische vindplaatsen worden aangetroffen of wanneer bijvoorbeeld al blijkt dat deze geheel zijn

verstoord, dan wel van geen waarde zijn, is dit meestal ook het eindstadium van de AMZ-cyclus.
Als er wel archeologische vindplaatsen worden aangetroffen of het blijkt uit de onderzoeksgegevens dat deze met zeer grote zekerheid kunnen worden verwacht, dan dient er een waardestellend onderzoek te worden uitgevoerd. Meestal is van de vindplaatsen die bij een karterend onderzoek zijn aangetroffen nog slechts in beperkte mate bekend wat de waarde ervan is.

Fase 3. waarderend onderzoek
Een waarderend onderzoek dient de fysieke kwaliteiten van een eerder aangetoonde of reeds bekende archeologische vindplaats vast te stellen en dient te leiden tot een waardestelling. Voor een waardestelling is het van belang om in elk geval de aard van de vindplaats, de exacte begrenzing in omvang en diepteligging, de datering en de mate van conservering en intactheid te weten. Een waarderend onderzoek kan worden uitgevoerd door middel van boringen of proefsleuven. Wat de beste methode is hangt sterk af van de omstandigheden en de aard van de vindplaats. In de meeste gevallen worden er voor een waardestelling proefsleuven of proefputten gegraven. omdat met deze methode meer en betere informatie over de vindplaats kan worden verkregen dan met aanvullende booronderzoek. Proefsleuven zijn lange sleuven van twee tot vijf meter breed die worden aangelegd in de zones waar in de voorgaande onderzoeksfase aanwijzingen voor vindplaatsen zijn aangetroffen.

De derde fase: Selectie en waardering
Het eindresultaat van een waardestellend onderzoek is een selectieadvies waarin op basis van de waardestelling van de vindplaats(en) wordt aangegeven of een vindplaats behoudenswaardig is. Deze waardestelling geschiedt op basis van verschillende waarderingscriteria. De term behoudenswaardig is sterk gerelateerd aan de essentie van het rijks- en provinciaal beleid ten aanzien van de archeologische monumentenzorg. In eerste instantie gaat dit namelijk uit van het behoud van het bodemarchief *in situ* (ter plekke in de bodem). Alleen wanneer dit binnen een belangenafweging niet kan zal het stuk waardevol bodemarchief voor het nageslacht bewaard dienen te worden door middel van een opgraving. Dit wordt ook wel behoud *ex situ* genoemd. Wanneer behoud niet gewenst is vanwege een relatief gering waarde van de vindplaats(en) kan nog worden besloten om de bodemingrepen onder archeologische begeleiding te laten uitvoeren. Ook is het natuurlijk nog mogelijk dat er helemaal geen archeologisch onderzoek meer hoeft plaats te vinden en kan het terrein worden 'vrij gegeven'.
Het bevoegd gezag zal op basis van het selectieadvies uiteindelijk aangeven welke maatregelen er dienen te worden genomen. Deze beslissing wordt het selectiebesluit genoemd.

Plaats van de AMZ-cyclus in de planvorming
Net als met andere omgevingsfactoren waarmee binnen de planvorming rekening gehouden dient te worden, is het ook voor de archeologie van belang om dit in een zo vroeg mogelijk stadium in te steken. Niet alleen is dit voor een aantal onderzoeksfasen vanwege provinciaal of gemeentelijk beleid al een vereiste, het geeft bovendien al vroeg inzicht in eventuele risico's qua exploitatie en potentiële vertragingen in een project. Indien er een middelhoge of hoge kans op de aanwezigheid van archeologische resten bestaat, zal het bevoegd gezag een inventariserend onderzoek verplicht stellen ten behoeve van de ruimtelijke onderbouwing. Dit onderzoek is gebaseerd op het specifieke verwachtingsmodel uit het bureauonderzoek dat daaraan vooraf dient te gaan. In praktijk worden deze onderzoeken gecombineerd uitgevoerd en in één verslag gerapporteerd.

Wanneer eenmaal een planprocedure is voorgenomen zal met het archeologisch onderzoek al kunnen worden begonnen.
In principe kan het gehele inventariserend veldonderzoek, inclusief een selectieadvies, voorafgaand aan een planprocedure worden afgerond. Dit heeft als voordeel dat binnen het toekomstige plan de omvang van de archeologische vindplaats(en) definitief kan worden afgebakend en er, bij behoud *in situ*, de bestemming 'archeologische waardevol' kan worden opgenomen. Ook kunnen dan in bijvoorbeeld een aanlegvergunning specifieke voorschriften worden opgenomen om aantasting te voorkomen. In dit kader en deze planfase kan ook een voorschot worden genomen op inrichtingsmaatregelen (aanpassing van een eventueel al beschikbaar stedenbouwkundig ontwerp of het voorschrijven van bijvoorbeeld een groenzone, speelveld, parkeerplaatsen etc.). Indien dit mogelijk is kan ook worden voorgeschreven dat er archeologievriendelijk gebouwd dient te worden door aanpassing van funderingswijze of ander technische maatregelen.
Het nadeel van het uitvoeren van een waardestellend veldonderzoek na de een planprocedure is dat daarmee ook de consequenties ervan pas later in beeld komen, wat leidt tot een aantal risico's. Vaak blijkt dan behoud *in situ* veel lastiger te zijn en is dit dan alleen met technische maatregelen nog mogelijk. Soms is alleen behoud *ex situ* door middel van opgravingen de enige nog resterende kostbare optie.

Bijlage 3a: AMK-terreinen uit ARCHIS II

monumentnr. **1324**
waarde Terrein van zeer hoge archeologische
kaartblad + volgnr. 22C 001
provincie Overijssel
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem Laarmanshoek; Laarbrug
coordinaten 223251 503075

complextype Motte/kasteelheuvel/vliedberg

datering van	*datering tot*
Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC

monumentnr. **1326**
waarde Terrein van zeer hoge archeologische
kaartblad + volgnr. 22C 003
provincie Overijssel
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem Varsener Es; Hemse
coordinaten 222866 503911

complextype Grafveld, onbepaald

datering van	*datering tot*
Bronstijd laat: 1100 - 800 vC	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC

complextype Nederzetting, onbepaald

datering van	*datering tot*
Romeinse tijd vroeg: 12 vC - 70 nC	Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
Neolithicum midden: 4200 - 2850 vC	Neolithicum midden: 4200 - 2850 vC
IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
Middeleeuwen vroeg: 450 - 1050 nC	Middeleeuwen vroeg: 450 - 1050 nC
Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC

monumentnr. **2496**
waarde Terrein van archeologische waarde
kaartblad + volgnr. 22C A01
provincie Overijssel
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem Larinkmars
coordinaten 222397 503494

complextype Nederzetting, onbepaald

datering van	*datering tot*
Neolithicum midden: 4200 - 2850 vC	Neolithicum midden: 4200 - 2850 vC
IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC

monumentnr. **2497**
waarde Terrein van hoge archeologische waarde
kaartblad + volgnr. 22C 008
provincie Overijssel
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem ZEESE
coordinaten 226202 503450

complextype Nederzetting, onbepaald

datering van	*datering tot*
Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC

monumentnr. **2765**
waarde Terrein van hoge archeologische waarde
kaartblad + volgnr. 21H 005
provincie Overijssel
plaats Welsum
gemeente Dalfsen
toponiem WELSUMER ESCH
coordinaten 216691 504133

complextype Graf, onbepaald

datering van	*datering tot*
Romeinse tijd vroeg: 12 vC - 70 nC	Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC

complextype Nederzetting, onbepaald

datering van	*datering tot*
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC	Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC
Middeleeuwen vroeg: 450 - 1050 nC	Middeleeuwen vroeg: 450 - 1050 nC

monumentnr. **2767**
waarde Terrein van hoge archeologische waarde
kaartblad + volgnr. 21H 009
provincie Overijssel
plaats Hessum
gemeente Dalfsen
toponiem HESSUMSCHE ESCH
coordinaten 217532 502744

complextype Nederzetting, onbepaald

datering van	*datering tot*
Romeinse tijd vroeg: 12 vC - 70 nC	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
Bronstijd laat: 1100 - 800 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC

monumentnr. **2776**
waarde Terrein van hoge archeologische waarde
kaartblad + volgnr. 21H 018
provincie Overijssel
plaats Rechteren
gemeente Dalfsen
toponiem TOLHUISWEG
coordinaten 217086 501768

complextype Nederzetting, onbepaald

datering van	*datering tot*
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC	Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC
Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC	Bronstijd midden: 1800 - 1100 vC

monumentnr. **2780**
waarde Terrein van hoge archeologische waarde
kaartblad + volgnr. 21H A16
provincie Overijssel
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem De Bron
coordinaten 218973 504614

complextype Nederzetting, onbepaald

datering van	*datering tot*
Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC
IJzertijd laat: 250 - 12 vC	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC

monumentnr. **2781**
waarde Terrein van hoge archeologische waarde
kaartblad + volgnr. 21H 010
provincie Overijssel
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem OUDLEUSENER ESCH
coordinaten 217507 504808

complextype Nederzetting, onbepaald

datering van	*datering tot*
IJzertijd midden: 500 - 250 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC
IJzertijd laat: 250 - 12 vC	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
Middeleeuwen vroeg: 450 - 1050 nC	Middeleeuwen vroeg: 450 - 1050 nC
Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC

monumentnr. **13314**
waarde Terrein van hoge archeologische waarde
kaartblad + volgnr. 22C 004
provincie Overijssel
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem ARENDSHORST
coordinaten 221270 504490

complextype Havezathe/ridderhofstad

datering van	*datering tot*
Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Nieuwe tijd: 1500 - 1950

monumentnr. **13315**
waarde Terrein van hoge archeologische waarde
kaartblad + volgnr. 22C 005
provincie Overijssel
plaats Vilsteren
gemeente Ommen
toponiem MOLENESCH
coordinaten 220426 503303

complextype Nederzetting, onbepaald

datering van	*datering tot*
IJzertijd laat: 250 - 12 vC	Romeinse tijd vroeg: 12 vC - 70 nC

monumentnr. **13317**
waarde Terrein van hoge archeologische waarde
kaartblad + volgnr. 22C 007
provincie Overijssel
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem HET LAER
coordinaten 224641 503377

complextype Havezathe/ridderhofstad

datering van	*datering tot*
Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Nieuwe tijd: 1500 - 1950

monumentnr. **13318**
waarde Terrein van zeer hoge archeologische
kaartblad + volgnr. 22C A05
provincie Overijssel
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem Stationsweg
coordinaten 224611 502986

complextype Nederzetting, onbepaald

datering van	*datering tot*
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC	Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC

monumentnr. **13368**
waarde Terrein van hoge archeologische waarde
kaartblad + volgnr. 28A 009
provincie Overijssel
plaats Archem
gemeente Ommen
toponiem STAPELBERG
coordinaten 225923 499933

complextype Nederzetting, onbepaald

datering van	*datering tot*
Neolithicum midden: 4200 - 2850 vC	Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC

monumentnr. **13964**
waarde Terrein van archeologische waarde
kaartblad + volgnr. 22C A07
provincie Overijssel
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem OMMEN
coordinaten 225352 503998

complextype Nederzetting, onbepaald

datering van	*datering tot*
Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC

monumentnr. **15497**
waarde Terrein van zeer hoge archeologische
kaartblad + volgnr. 21H 019

provincie Overijssel

plaats Hessum
gemeente Dalfsen
toponiem Camping de Moat
coordinaten 219444 502692

complextype Grafveld, onbepaald

datering van	*datering tot*
IJzertijd midden: 500 - 250 vC	IJzertijd midden: 500 - 250 vC

Bijlage 3b: Waarnemingen uit ARCHIS II

waarnemingsnr. **94**
bron ARCHIS
plaats Vilsteren
gemeente Ommen
toponiem VILSTEREN
coordinaten 219400 504100
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 1954

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Bronstijd laat: 1100 - 800 vC	IJzertijd midden: 500 - 250 vC

waarnemingsnr. **803**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSENER ES
coordinaten 222960 503900
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 1968

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Middeleeuwen vroeg: 450 - 1050 nC
Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC
Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Middeleeuwen vroeg A: 450 - 525 nC
Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC	Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC
Romeinse tijd laat B: 350 - 450 nC	Middeleeuwen vroeg A: 450 - 525 nC
Middeleeuwen vroeg A: 450 - 525 nC	Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC

waarnemingsnr. **804**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSENER ES
coordinaten 222780 503920
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 1972

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC
Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC	Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC

waarnemingsnr. **814**
bron ARCHIS
plaats Hessum
gemeente Dalfsen
toponiem HESSUM
coordinaten 217700 503000
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 1972

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC	Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC

waarnemingsnr. **815**
bron ARCHIS
plaats Oud-Leusden
gemeente Dalfsen
toponiem OUD-LEUSEN
coordinaten 218260 505040
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 1960

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC

waarnemingsnr. **816**
bron ARCHIS
plaats Welsum
gemeente Dalfsen
toponiem WELSUM
coordinaten 216830 503950
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 1960

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
IJzertijd laat: 250 - 12 vC	Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC
Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC	Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC
Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC	Middeleeuwen vroeg A: 450 - 525 nC
Romeinse tijd laat A: 270 - 350 nC	Romeinse tijd laat B: 350 - 450 nC
Romeinse tijd laat B: 350 - 450 nC	Romeinse tijd laat B: 350 - 450 nC
Romeinse tijd laat B: 350 - 450 nC	Middeleeuwen vroeg A: 450 - 525 nC
Middeleeuwen vroeg A: 450 - 525 nC	Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC

waarnemingsnr. **817**
bron ARCHIS
plaats Welsum
gemeente Dalfsen
toponiem WELSUM
coordinaten 216830 503950
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 1960

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC

waarnemingsnr. **824**
bron ARCHIS
plaats Vilsteren
gemeente Ommen
toponiem VILSTEREN
coordinaten 219900 503250
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 1972

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC

waarnemingsnr. **1050**
bron ARCHIS
plaats Dalmsholte
gemeente Ommen
toponiem LEMELERBERG
coordinaten 223000 500000
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 1962

type vindplaats Graf, onbepaald

datering van	*tot*
Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC

waarnemingsnr. **1262**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem OMMER ESCH
coordinaten 225800 504100
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1975

type vindplaats Urnenveld

datering van	*tot*
Bronstijd laat: 1100 - 800 vC	IJzertijd vroeg: 800 - 500 vC

waarnemingsnr. **1940**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem BERGWEG
coordinaten 225420 502650
vondstomstandigheden Archeologisch: (veld)kartering
OM-nr. -1
vondstdatum 08-11-1984

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC
Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC

waarnemingsnr. **1941**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem ZEESSE
coordinaten 226180 503280
vondstomstandigheden Archeologisch: (veld)kartering
OM-nr. -1
vondstdatum 06-11-1984

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Middeleeuwen: 450 - 1500 nC	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC
Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC

waarnemingsnr. **2369**
bron ARCHIS
plaats Holt
gemeente Dalfsen
toponiem HOLT
coordinaten 220900 504900
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: graafwerk
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum vroeg B: 4900 - 4200 vC	Neolithicum vroeg B: 4900 - 4200 vC

waarnemingsnr. **3043**
bron ARCHIS
plaats Onbekend
gemeente Dalfsen
toponiem LANDGOED RECHTEREN
coordinaten 217300 501780
vondstomstandigheden Archeologisch: opgraving
OM-nr. -1
vondstdatum 1979

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Mesolithicum laat: 6450 -4900 vC	Mesolithicum laat: 6450 -4900 vC
Bronstijd midden A: 1800 - 1500 vC	Bronstijd midden A: 1800 - 1500 vC
Bronstijd midden B: 1500 - 1100 vC	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Mesolithicum laat: 6450 -4900 vC	Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC
Neolithicum laat B: 2450 - 2000 vC	Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC
Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC	Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC

waarnemingsnr. **3046**
bron ARCHIS
plaats Holt
gemeente Dalfsen
toponiem HESSENWEG
coordinaten 220900 504900
vondstomstandigheden Archeologisch: opgraving
OM-nr. -1
vondstdatum 06-03-1981

type vindplaats Crematiegraf

datering van	*tot*
IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC

type vindplaats Economie, onbepaald

datering van	*tot*
Onbekend	Onbekend

type vindplaats Grafheuvel, inhumatie

datering van	*tot*
Bronstijd midden: 1800 - 1100 vC	Bronstijd midden: 1800 - 1100 vC

type vindplaats Grafheuvel, onbepaald

datering van	*tot*
Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC	Bronstijd midden: 1800 - 1100 vC

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Bronstijd: 2000 - 800 vC
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Bronstijd midden B: 1500 - 1100 vC
Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC	Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC
Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC	Bronstijd midden: 1800 - 1100 vC
Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC

waarnemingsnr. **3133**
bron ARCHIS
plaats Besthmen
gemeente Ommen
toponiem WOLFSKUIL
coordinaten 224300 502400
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 1960

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
Mesolithicum midden: 7100 - 6450 vC	Mesolithicum laat: 6450 -4900 vC

waarnemingsnr. **3244**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSEN
coordinaten 222720 503970
vondstomstandigheden Archeologisch: opgraving
OM-nr. -1
vondstdatum 10-10-1981

type vindplaats Metaalbewerking/smederij

datering van	*tot*
Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC	Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC
Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC
Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC

waarnemingsnr. **3245**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSEN
coordinaten 223260 504120
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: graafwerk
OM-nr. -1
vondstdatum 1979

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC

waarnemingsnr. **4765**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem OUDLEUSEN
coordinaten 217800 504470
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1980

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Middeleeuwen vroeg: 450 - 1050 nC

waarnemingsnr. **4776**
bron ARCHIS
plaats Onbekend
gemeente Dalfsen
toponiem RECHTEREN / HESSUM
coordinaten 217300 501780
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1978

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC	Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC

waarnemingsnr. **4777**
bron ARCHIS
plaats Vilsteren
gemeente Ommen
toponiem VILSTEREN
coordinaten 219380 503800
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1978

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC

waarnemingsnr. **4778**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem WOLFSKUIL
coordinaten 224600 502900
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1952

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC

waarnemingsnr. **4779**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem DE WOLFSKUIL
coordinaten 224360 502350
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1955

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
Mesolithicum midden: 7100 - 6450 vC	Mesolithicum laat: 6450 -4900 vC

waarnemingsnr. **4781**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem OUDLEUSEN
coordinaten 220250 504510
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1965

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC
Neolithicum laat B: 2450 - 2000 vC	Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC

waarnemingsnr. **4782**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem OUDLEUSEN
coordinaten 220250 504510
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1965

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum laat A: 2850 - 2450 vC	Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC

waarnemingsnr. **4783**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem HOLT
coordinaten 220440 504630
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1965

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC
Neolithicum laat A: 2850 - 2450 vC	Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC

waarnemingsnr. **4784**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem HOLT
coordinaten 220440 504630
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1965

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC
Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC	Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC

waarnemingsnr. **12725**
bron ARCHIS
plaats Witharen
gemeente Ommen
toponiem EMSLAND
coordinaten 223800 508300
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum midden A: 4200 - 3400 vC	Neolithicum laat B: 2450 - 2000 vC

waarnemingsnr. **12726**
bron ARCHIS
plaats Arrien
gemeente Ommen
toponiem ARRIERVELD
coordinaten 226000 508200
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum midden: 4200 - 2850 vC	Bronstijd: 2000 - 800 vC

waarnemingsnr. **12727**
bron ARCHIS
plaats Witharen
gemeente Ommen
toponiem WITHARENWEG 18
coordinaten 222440 507730
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1978

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC

waarnemingsnr. **12731**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem OMMEN
coordinaten 225350 504700
vondstomstandigheden Indirect: archief
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC

waarnemingsnr. **12732**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem OMMEN
coordinaten 225350 504700
vondstomstandigheden Indirect: archief
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC

waarnemingsnr. **12733**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem ZEESE
coordinaten 225980 503300
vondstomstandigheden Indirect: archief
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC

waarnemingsnr. **12734**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem OMMEN
coordinaten 225740 503450
vondstomstandigheden Indirect: archief
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Middeleeuwen vroeg: 450 - 1050 nC

waarnemingsnr. **12735**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem OMMEN
coordinaten 225150 501450
vondstomstandigheden Indirect: archief
OM-nr. -1
vondstdatum 1941

type vindplaats Onbekend
datering van Neolithicum vroeg: 5300 - 4200 vC
tot Bronstijd: 2000 - 800 vC

waarnemingsnr. **12736**
bron ARCHIS
plaats Giethmen
gemeente Ommen
toponiem ERVE DE WOLFSKAMP
coordinaten 223530 502600
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1972

type vindplaats Onbekend
datering van Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
tot Mesolithicum: 8800 - 4900 vC

waarnemingsnr. **12737**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSEN
coordinaten 223000 503650
vondstomstandigheden Indirect: archief
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Nederzetting, onbepaald
datering van Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC
tot Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC

waarnemingsnr. **12738**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSEN
coordinaten 222970 504080
vondstomstandigheden Indirect: archief
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend
datering van IJzertijd: 800 - 12 vC
tot IJzertijd: 800 - 12 vC

waarnemingsnr. **12739**
bron ARCHIS
plaats Onbekend
gemeente Ommen
toponiem BESTHEM
coordinaten 226000 502000
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1950

type vindplaats Onbekend
datering van Neolithicum: 5300 - 2000 vC
tot Neolithicum: 5300 - 2000 vC

waarnemingsnr. **12740**
bron ARCHIS
plaats Zeegse
gemeente Ommen
toponiem ZEESE
coordinaten 226300 503350
vondstomstandigheden Indirect: archief
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend
datering van Bronstijd: 2000 - 800 vC
tot Bronstijd: 2000 - 800 vC

waarnemingsnr. **12743**
bron ARCHIS
plaats Besthmen
gemeente Ommen
toponiem BESTHEM
coordinaten 226150 502350
vondstomstandigheden Indirect: archief
OM-nr. -1
vondstdatum 1937

type vindplaats Crematiegraf

datering van	*tot*
Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC

waarnemingsnr. **12744**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem LAARMANSHOEK
coordinaten 223240 503070
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Kasteel

datering van	*tot*
Middeleeuwen vroeg: 450 - 1050 nC	Middeleeuwen vroeg: 450 - 1050 nC

waarnemingsnr. **12745**
bron ARCHIS
plaats Vilsteren
gemeente Ommen
toponiem DE MAAN
coordinaten 220500 504190
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1965

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC

waarnemingsnr. **12746**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem HOLT
coordinaten 220440 504630
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1965

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
Mesolithicum laat: 6450 -4900 vC	Mesolithicum laat: 6450 -4900 vC

waarnemingsnr. **12747**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem OUDLEUSEN
coordinaten 220250 504510
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1965

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
Mesolithicum midden: 7100 - 6450 vC	Mesolithicum laat: 6450 -4900 vC

waarnemingsnr. **12748**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSEN
coordinaten 223050 503960
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC

waarnemingsnr. **12749**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSEN
coordinaten 223050 503960
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Middeleeuwen vroeg: 450 - 1050 nC	Middeleeuwen vroeg: 450 - 1050 nC
Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC
Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
Onbekend	Onbekend

waarnemingsnr. **12750**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem HEMSE
coordinaten 222910 503770
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC

waarnemingsnr. **12751**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem HEMSE
coordinaten 222980 503880
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: graafwerk
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum midden B: 3400 - 2850 vC	Neolithicum midden B: 3400 - 2850 vC

waarnemingsnr. **12752**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem HEMSE
coordinaten 223020 503900
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC	Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC
Romeinse tijd laat B: 350 - 450 nC	Romeinse tijd laat B: 350 - 450 nC

waarnemingsnr. **12753**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSEN
coordinaten 223070 504090
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC	Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC

waarnemingsnr. **12754**
bron ARCHIS
plaats Witharen
gemeente Ommen
toponiem WITHAREN
coordinaten 224000 509000
vondstomstandigheden Indirect: collectie
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Bronstijd midden A: 1800 - 1500 vC	Bronstijd midden A: 1800 - 1500 vC

waarnemingsnr. **12755**
bron ARCHIS
plaats Vilsteren
gemeente Ommen
toponiem DE MAAN
coordinaten 220500 504190
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1965

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC

waarnemingsnr. **12756**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSEN
coordinaten 223350 504480
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1963

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
Onbekend	Onbekend

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Bronstijd: 2000 - 800 vC
Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC	Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC
Bronstijd midden A: 1800 - 1500 vC	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC
IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC

waarnemingsnr. **12757**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSEN
coordinaten 223350 504480
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1964

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Bronstijd midden: 1800 - 1100 vC	Bronstijd midden: 1800 - 1100 vC

waarnemingsnr. **12758**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSEN
coordinaten 222900 503900
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: graafwerk
OM-nr. -1
vondstdatum 1973

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC

waarnemingsnr. **12759**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSEN
coordinaten 222900 503900
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: graafwerk
OM-nr. -1
vondstdatum 1973

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC
Neolithicum midden B: 3400 - 2850 vC	Neolithicum midden B: 3400 - 2850 vC
Neolithicum laat B: 2450 - 2000 vC	Neolithicum laat B: 2450 - 2000 vC
Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC

waarnemingsnr. **12760**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSEN
coordinaten 222900 503900
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: graafwerk
OM-nr. -1
vondstdatum 1973

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Bronstijd laat: 1100 - 800 vC	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC

waarnemingsnr. **12761**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSEN
coordinaten 222900 503900
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: graafwerk
OM-nr. -1
vondstdatum 1973

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
IJzertijd vroeg: 800 - 500 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC

waarnemingsnr. **12762**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSEN
coordinaten 222900 503900
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: graafwerk
OM-nr. -1
vondstdatum 1973

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC	Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC

waarnemingsnr. **12763**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSEN
coordinaten 222900 503900
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: graafwerk
OM-nr. -1
vondstdatum 1973

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC
Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC

waarnemingsnr. **12764**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSEN
coordinaten 222900 503900
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: graafwerk
OM-nr. -1
vondstdatum 1973

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC

waarnemingsnr. **12765**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSEN
coordinaten 222420 503460
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: graafwerk
OM-nr. -1
vondstdatum 1968

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC
Neolithicum midden B: 3400 - 2850 vC	Neolithicum midden B: 3400 - 2850 vC

waarnemingsnr. **12766**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSENER ES
coordinaten 223000 504000
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC

waarnemingsnr. **12767**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem OMMEN
coordinaten 225000 504000
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 26-10-1939

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Bronstijd midden A: 1800 - 1500 vC	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC

waarnemingsnr. **12768**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSEN
coordinaten 223600 504460
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1967

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
IJzertijd laat: 250 - 12 vC	Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC

waarnemingsnr. **12776**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSEN
coordinaten 222600 504100
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Mesolithicum midden: 7100 - 6450 vC	Neolithicum midden: 4200 - 2850 vC

waarnemingsnr. **12777**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem OMMER ES
coordinaten 226000 504500
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1960

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Bronstijd laat: 1100 - 800 vC	IJzertijd vroeg: 800 - 500 vC

waarnemingsnr. **12778**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem OMMEN
coordinaten 225250 504700
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1974

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum laat A: 2850 - 2450 vC	Neolithicum laat A: 2850 - 2450 vC

waarnemingsnr. **12779**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem OMMEN
coordinaten 225200 504600
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1973

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum midden: 4200 - 2850 vC	Bronstijd: 2000 - 800 vC

waarnemingsnr. **12783**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem DE WOLFSKUIL
coordinaten 224360 502350
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1955

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Paleolithicum laat B: 18000 C14 -8800 vC	Paleolithicum laat B: 18000 C14 -8800

waarnemingsnr. **12784**
bron ARCHIS
plaats Zeegse
gemeente Ommen
toponiem
coordinaten 225660 503390
vondstomstandigheden Archeologisch: opgraving
OM-nr. -1
vondstdatum 17-05-1976

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC

waarnemingsnr. **12785**
bron ARCHIS
plaats Giethmen
gemeente Ommen
toponiem GIETHMEN
coordinaten 224300 500900
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1976

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC

waarnemingsnr. **12786**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem WOLFSKUIL
coordinaten 224600 502900
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1952

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC
Neolithicum laat A: 2850 - 2450 vC	Neolithicum laat A: 2850 - 2450 vC

waarnemingsnr. **12787**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem WOLFSKUIL
coordinaten 224800 502150
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: graafwerk
OM-nr. -1
vondstdatum 1952

type vindplaats Onbekend
datering van Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
tot Mesolithicum: 8800 - 4900 vC

waarnemingsnr. **12788**
bron ARCHIS
plaats Onbekend
gemeente Ommen
toponiem OMMEN
coordinaten 226000 502000
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1975

type vindplaats Onbekend
datering van Neolithicum midden: 4200 - 2850 vC
tot Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC

waarnemingsnr. **12789**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSEN
coordinaten 222400 503500
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: graafwerk
OM-nr. -1
vondstdatum 1975

type vindplaats Onbekend
datering van IJzertijd: 800 - 12 vC
tot IJzertijd: 800 - 12 vC

waarnemingsnr. **12793**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem OMMEN
coordinaten 226000 503000
vondstomstandigheden Indirect: collectie
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend
datering van Bronstijd midden: 1800 - 1100 vC
tot Bronstijd midden: 1800 - 1100 vC

waarnemingsnr. **12794**
bron ARCHIS
plaats Holt
gemeente Dalfsen
toponiem HOLT
coordinaten 220900 504900
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: graafwerk
OM-nr. -1
vondstdatum 1979

type vindplaats Onbekend
datering van Neolithicum laat A: 2850 - 2450 vC
tot Neolithicum laat A: 2850 - 2450 vC

waarnemingsnr. **12795**
bron ARCHIS
plaats Holt
gemeente Dalfsen
toponiem HOLT
coordinaten 220900 504900
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: graafwerk
OM-nr. -1
vondstdatum 1979

type vindplaats Onbekend
datering van Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
tot Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC

waarnemingsnr. **12796**
bron ARCHIS
plaats Nieuwe Brug
gemeente Ommen
toponiem VOET LEMELERBERG
coordinaten 225000 500000
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: graafwerk
OM-nr. -1
vondstdatum 1962

type vindplaats Grafveld, onbepaald
datering van Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC
tot Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC

waarnemingsnr. **12797**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem OMMEN
coordinaten 225000 503000
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend
datering van Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
tot Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC

waarnemingsnr. **12798**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSEN
coordinaten 222000 504000
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend
datering van Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
tot Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC

waarnemingsnr. **12801**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem OUDLEUSENER VELD
coordinaten 218500 506550
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1951

type vindplaats Onbekend
datering van Neolithicum midden: 4200 - 2850 vC
tot Bronstijd: 2000 - 800 vC

waarnemingsnr. **12802**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem OUDLEUSEN
coordinaten 219600 506900
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1935

type vindplaats Onbekend
datering van Neolithicum midden: 4200 - 2850 vC
tot Bronstijd: 2000 - 800 vC

waarnemingsnr. **12804**
bron ARCHIS
plaats Nieuwleusen
gemeente Dalfsen
toponiem NIEUWLEUSEN
coordinaten 217000 509000
vondstomstandigheden Indirect: collectie
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend
datering van Neolithicum vroeg: 5300 - 4200 vC
tot Neolithicum midden A: 4200 - 3400 vC

waarnemingsnr. **12805**
bron ARCHIS
plaats Welsum
gemeente Dalfsen
toponiem DE STOKTE
coordinaten 216850 503950
vondstomstandigheden Archeologisch: opgraving
OM-nr. -1
vondstdatum 1960

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC	Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC

waarnemingsnr. **12806**
bron ARCHIS
plaats Welsum
gemeente Dalfsen
toponiem WELSUM
coordinaten 216850 503950
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC

waarnemingsnr. **12807**
bron ARCHIS
plaats Welsum
gemeente Dalfsen
toponiem WELSUM
coordinaten 216830 503950
vondstomstandigheden Archeologisch: opgraving
OM-nr. -1
vondstdatum 1960

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum midden B: 3400 - 2850 vC	Neolithicum midden B: 3400 - 2850 vC

waarnemingsnr. **12816**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem OUDLEUSEN
coordinaten 217650 504900
vondstomstandigheden Indirect: archief
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC

waarnemingsnr. **12817**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem OUDLEUSENER ES
coordinaten 217650 504670
vondstomstandigheden Indirect: archief
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC

waarnemingsnr. **12818**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem OUDLEUSEN
coordinaten 217820 504900
vondstomstandigheden Indirect: archief
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC

waarnemingsnr. **12819**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem OUDLEUSEN
coordinaten 218000 505100
vondstomstandigheden Indirect: archief
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC

waarnemingsnr. **12821**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem OUDLEUSEN
coordinaten 218000 505000
vondstomstandigheden Indirect: archief
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Paleolithicum: tot 8800 vC	Nieuwe tijd: 1500 - heden

waarnemingsnr. **12828**
bron ARCHIS
plaats Welsum
gemeente Dalfsen
toponiem STOKTE
coordinaten 216740 503910
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1960

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC	Middeleeuwen vroeg A: 450 - 525 nC

waarnemingsnr. **12834**
bron ARCHIS
plaats Welsum
gemeente Dalfsen
toponiem WELSUM
coordinaten 216930 504090
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1965

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum laat B: 2450 - 2000 vC	Bronstijd midden: 1800 - 1100 vC

waarnemingsnr. **12835**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem OUDLEUSEN
coordinaten 219220 504530
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 1950

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum laat A: 2850 - 2450 vC	Neolithicum laat A: 2850 - 2450 vC

waarnemingsnr. **12836**
bron ARCHIS
plaats Hessum
gemeente Dalfsen
toponiem PLAGGEMARS
coordinaten 218400 503780
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1965

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC
Neolithicum laat B: 2450 - 2000 vC	Neolithicum laat B: 2450 - 2000 vC

waarnemingsnr. **12837**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem OUDLEUSEN
coordinaten 217510 504460
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1967

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
IJzertijd midden: 500 - 250 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC

waarnemingsnr. **12841**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem OUDLEUSEN
coordinaten 217700 504780
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: graafwerk
OM-nr. -1
vondstdatum 1965

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC

waarnemingsnr. **12842**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem OUDLEUSEN
coordinaten 217880 504900
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC

waarnemingsnr. **12847**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem OUDLEUSEN
coordinaten 217960 505000
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: graafwerk
OM-nr. -1
vondstdatum 1970

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC

waarnemingsnr. **12848**
bron ARCHIS
plaats Holt
gemeente Dalfsen
toponiem HOLT
coordinaten 219050 504560
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1965

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Neolithicum: 5300 - 2000 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Paleolithicum: tot 8800 vC	Bronstijd: 2000 - 800 vC

waarnemingsnr. **12849**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem OUDLEUSEN
coordinaten 216980 505420
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 1972

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum midden: 4200 - 2850 vC	Bronstijd: 2000 - 800 vC

waarnemingsnr. **12851**
bron ARCHIS
plaats Hessum
gemeente Dalfsen
toponiem HESSUM
coordinaten 218000 503200
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 1968

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC

waarnemingsnr. **12852**
bron ARCHIS
plaats Vilsteren
gemeente Ommen
toponiem VILSTEREN
coordinaten 219380 503800
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1978

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC
Neolithicum midden B: 3400 - 2850 vC	Neolithicum midden B: 3400 - 2850 vC

waarnemingsnr. **12855**
bron ARCHIS
plaats Hessum
gemeente Dalfsen
toponiem HESSUM
coordinaten 217770 503010
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC

waarnemingsnr. **12857**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem OUDLEUSEN
coordinaten 217960 505100
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1970

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC

waarnemingsnr. **12859**
bron ARCHIS
plaats Hessum
gemeente Dalfsen
toponiem VEERWEG
coordinaten 217400 502970
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 10-1970

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Bronstijd laat: 1100 - 800 vC	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC
IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC

waarnemingsnr. **12861**
bron ARCHIS
plaats Holt
gemeente Dalfsen
toponiem HOLT
coordinaten 218900 504550
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1969

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC

waarnemingsnr. **12862**
bron ARCHIS
plaats Holt
gemeente Dalfsen
toponiem HOLT
coordinaten 218900 504550
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1969

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC

waarnemingsnr. **12863**
bron ARCHIS
plaats Holt
gemeente Dalfsen
toponiem HOLT
coordinaten 218900 504550
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1969

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC

waarnemingsnr. **12866**
bron ARCHIS
plaats Hessum
gemeente Dalfsen
toponiem HESSUM
coordinaten 216760 502850
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1977

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
Mesolithicum midden: 7100 - 6450 vC	Mesolithicum laat: 6450 -4900 vC

waarnemingsnr. **12867**
bron ARCHIS
plaats Onbekend
gemeente Dalfsen
toponiem RECHTEREN/HESSUM
coordinaten 217300 501780
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1978

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Mesolithicum laat: 6450 -4900 vC	Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC
Neolithicum laat B: 2450 - 2000 vC	Neolithicum laat B: 2450 - 2000 vC
Neolithicum laat B: 2450 - 2000 vC	Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC
Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC	Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC

waarnemingsnr. **12868**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem OUDLEUSEN
coordinaten 218000 505000
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
IJzertijd: 800 - 12 vC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC

waarnemingsnr. **12871**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem OUDLEUSEN
coordinaten 218000 505000
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Bronstijd midden A: 1800 - 1500 vC	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC

waarnemingsnr. **13111**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem DE RUYTERSTRAAT OMMER ESCH
coordinaten 225750 504200
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1956

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Bronstijd laat: 1100 - 800 vC	IJzertijd vroeg: 800 - 500 vC

waarnemingsnr. **13157**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem OMMEN
coordinaten 225350 504720
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: graafwerk
OM-nr. -1
vondstdatum 23-08-1980

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Bronstijd laat: 1100 - 800 vC	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC

waarnemingsnr. **13402**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem OUDLEUSEN
coordinaten 217800 504470
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1980

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC
Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC

waarnemingsnr. **13439**
bron ARCHIS
plaats Onbekend
gemeente Dalfsen
toponiem RECHTEREN
coordinaten 217300 501780
vondstomstandigheden Archeologisch: opgraving
OM-nr. -1
vondstdatum 1980

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC	Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC

waarnemingsnr. **13443**
bron ARCHIS
plaats Holt
gemeente Dalfsen
toponiem HOLT
coordinaten 220900 504900
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC

waarnemingsnr. **13657**
bron ARCHIS
plaats Hessum
gemeente Dalfsen
toponiem PAARDEKERKH V RECHTEREN
coordinaten 217860 502280
vondstomstandigheden Archeologisch: opgraving
OM-nr. -1
vondstdatum 13-04-1982

type vindplaats Grafheuvel, onbepaald

datering van	*tot*
Onbekend	Onbekend

waarnemingsnr. **13659**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem HET LAAR
coordinaten 223250 503080
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 1962

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC	Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC

waarnemingsnr. **13697**
bron ARCHIS
plaats Vilsteren
gemeente Ommen
toponiem VILSTEREN
coordinaten 220200 503200
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC

waarnemingsnr. **13743**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem BRUGSTRAAT
coordinaten 225280 503880
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: graafwerk
OM-nr. -1
vondstdatum 09-1986

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC

waarnemingsnr. **13744**
bron ARCHIS
plaats Archem
gemeente Ommen
toponiem REGGE
coordinaten 226150 500600
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: baggerwerk
OM-nr. -1
vondstdatum 07-1986

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC
Mesolithicum vroeg: 8800 - 7100 vC	Mesolithicum vroeg: 8800 - 7100 vC
Mesolithicum laat: 6450 -4900 vC	Neolithicum laat B: 2450 - 2000 vC

waarnemingsnr. **13760**
bron ARCHIS
plaats Archem
gemeente Ommen
toponiem REGGE
coordinaten 226150 500600
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: baggerwerk
OM-nr. -1
vondstdatum 04-1986

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC

waarnemingsnr. **13761**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSENER ES
coordinaten 222730 503840
vondstomstandigheden Archeologisch: opgraving
OM-nr. -1
vondstdatum 24-04-1986

type vindplaats Akker/tuin

datering van	*tot*
IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
IJzertijd laat: 250 - 12 vC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC
Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC

waarnemingsnr. **13765**
bron ARCHIS
plaats Besthmen
gemeente Ommen
toponiem BESTHMEN
coordinaten 226300 501300
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Paleolithicum laat B: 18000 C14 -8800 vC	Mesolithicum vroeg: 8800 - 7100 vC

waarnemingsnr. **13798**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem BROEKSWEG/LEUSENERVELD
coordinaten 218500 508500
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 10-1986

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum midden: 4200 - 2850 vC	Neolithicum laat B: 2450 - 2000 vC

waarnemingsnr. **13843**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem ERVE DE OLDE GRAVEN
coordinaten 217960 505000
vondstomstandigheden Archeologisch: opgraving
OM-nr. -1
vondstdatum 1970

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC

waarnemingsnr. **13844**
bron ARCHIS
plaats Archem
gemeente Ommen
toponiem ARCHEM
coordinaten 225950 499880
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 1986

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Neolithicum midden B: 3400 - 2850 vC	Neolithicum midden B: 3400 - 2850 vC

waarnemingsnr. **13848**
bron ARCHIS
plaats Hessum
gemeente Dalfsen
toponiem HESSUM
coordinaten 218630 502250
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 1987

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC
Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC

waarnemingsnr. **17949**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem OUDLEUSENERVELD
coordinaten 218600 506800
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 03-1989

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum midden: 4200 - 2850 vC	Bronstijd: 2000 - 800 vC

waarnemingsnr. **21495**
bron ARCHIS
plaats Giethmen
gemeente Ommen
toponiem KOEDIJK
coordinaten 224050 501400
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 1991

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC

waarnemingsnr. **21496**
bron ARCHIS
plaats Onbekend
gemeente Ommen
toponiem HET LAAR
coordinaten 223300 503040
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 1986

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC

waarnemingsnr. **21497**
bron ARCHIS
plaats Onbekend
gemeente Ommen
toponiem MISVOORDE
coordinaten 223600 502250
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 1988

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC

waarnemingsnr. **21498**
bron ARCHIS
plaats Onbekend
gemeente Ommen
toponiem GIETHMEN
coordinaten 224300 501360
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 1989

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC

waarnemingsnr. **21551**
bron ARCHIS
plaats Onbekend
gemeente Dalfsen
toponiem RECHTEREN
coordinaten 217030 501690
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC

waarnemingsnr. **21552**
bron ARCHIS
plaats Onbekend
gemeente Dalfsen
toponiem RECHTEREN
coordinaten 216930 501640
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 05-1991

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum laat A: 2850 - 2450 vC	Neolithicum laat A: 2850 - 2450 vC

waarnemingsnr. **21571**
bron ARCHIS
plaats Onbekend
gemeente Dalfsen
toponiem MARKEWEG
coordinaten 218020 503260
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 1967

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC

waarnemingsnr. **21572**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSENER ESCH
coordinaten 222900 503900
vondstomstandigheden Archeologisch: opgraving
OM-nr. -1
vondstdatum 30-07-1991

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC	Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC
Romeinse tijd laat B: 350 - 450 nC	Romeinse tijd laat B: 350 - 450 nC

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
Neolithicum midden B: 3400 - 2850 vC	Neolithicum midden B: 3400 - 2850 vC
Bronstijd laat: 1100 - 800 vC	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC
Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC

type vindplaats Urnenveld

datering van	*tot*
Bronstijd laat: 1100 - 800 vC	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC

waarnemingsnr. **21580**
bron ARCHIS
plaats Onbekend
gemeente Ommen
toponiem VARSENER ES
coordinaten 223150 504200
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 28-04-1963

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum vroeg: 5300 - 4200 vC	Neolithicum vroeg: 5300 - 4200 vC

waarnemingsnr. **22178**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem
coordinaten 223350 504120
vondstomstandigheden Archeologisch: opgraving
OM-nr. -1
vondstdatum 21-11-1979

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Paleolithicum laat: 35000 C14 - 8800 vC	Paleolithicum laat: 35000 C14 - 8800 vC
Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
Middeleeuwen vroeg: 450 - 1050 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC

waarnemingsnr. **22185**
bron ARCHIS
plaats Giethmen
gemeente Ommen
toponiem KOEDIJK
coordinaten 224050 501400
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 1991

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC	Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC
Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC

waarnemingsnr. **22193**
bron ARCHIS
plaats Giethmen
gemeente Ommen
toponiem
coordinaten 224550 501050
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 04-1992

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC
Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC
Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC

waarnemingsnr. **22194**
bron ARCHIS
plaats Giethmen
gemeente Ommen
toponiem
coordinaten 224250 501400
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 04-1992

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC

waarnemingsnr. **23913**
bron ARCHIS
plaats Vilsteren
gemeente Ommen
toponiem
coordinaten 219600 503700
vondstomstandigheden Niet-archeologisch:
OM-nr. -1
vondstdatum 11-07-1993

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Middeleeuwen vroeg A: 450 - 525 nC	Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC

waarnemingsnr. **23942**
bron ARCHIS
plaats Vilsteren
gemeente Ommen
toponiem
coordinaten 219600 503700
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: onbepaald
OM-nr. -1
vondstdatum 07-11-1993

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC	Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC

waarnemingsnr. **26014**
bron ARCHIS
plaats Welsum
gemeente Dalfsen
toponiem BOSWEGJE
coordinaten 216700 504150
vondstomstandigheden Niet-archeologisch:
OM-nr. -1
vondstdatum 1993

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Middeleeuwen vroeg: 450 - 1050 nC
Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC	Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC
Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC	Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC
Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC	Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC
Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden

waarnemingsnr. **26042**
bron ARCHIS
plaats Vilsteren
gemeente Ommen
toponiem
coordinaten 219600 503700
vondstomstandigheden Niet-archeologisch:
OM-nr. -1
vondstdatum 1993

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC	Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC

waarnemingsnr. **29857**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSENER ES
coordinaten 223050 504250
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 09-08-1971

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Onbekend	Onbekend

waarnemingsnr. **30197**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSENER ES
coordinaten 222970 503910
vondstomstandigheden Archeologisch: opgraving
OM-nr. -1
vondstdatum 1971

type vindplaats Akker/tuin

datering van	*tot*
Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
Neolithicum midden B: 3400 - 2850 vC	Neolithicum midden B: 3400 - 2850 vC
Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC

type vindplaats Urnenveld

datering van	*tot*
Bronstijd laat: 1100 - 800 vC	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC

waarnemingsnr. **30409**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem
coordinaten 225320 503930
vondstomstandigheden Archeologisch: opgraving
OM-nr. -1
vondstdatum 1968

type vindplaats Kerk

datering van	*tot*
Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC

waarnemingsnr. **32205**
bron ARCHIS
plaats Archem
gemeente Ommen
toponiem ZANDDEPOT
coordinaten 226150 500600
vondstomstandigheden Archeologisch: opgraving
OM-nr. -1
vondstdatum 03-1991

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Bronstijd: 2000 - 800 vC
Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC	Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC

waarnemingsnr. **35935**
bron ARCHIS
plaats Archem
gemeente Ommen
toponiem REGGE
coordinaten 225900 499900
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: baggerwerk
OM-nr. -1
vondstdatum 04-1986

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Neolithicum midden: 4200 - 2850 vC	Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC
Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC	Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC

waarnemingsnr. **41242**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSENER ES
coordinaten 223000 504040
vondstomstandigheden Archeologisch: opgraving
OM-nr. -1
vondstdatum 1971

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Onbekend	Onbekend

waarnemingsnr. **43924**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem SCHOOLWEG
coordinaten 218020 505770
vondstomstandigheden Archeologisch: (veld)kartering
OM-nr. -1
vondstdatum 06-1999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Bronstijd laat: 1100 - 800 vC	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC
IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC

waarnemingsnr. **45384**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem VARSENER ES
coordinaten 222970 503910
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 1975

type vindplaats Urnenveld

datering van	*tot*
Bronstijd laat: 1100 - 800 vC	IJzertijd vroeg: 800 - 500 vC

waarnemingsnr. **45842**
bron ARCHIS
plaats Oudleusden
gemeente Dalfsen
toponiem OUDLEUSDENERVELD
coordinaten 219220 506507
vondstomstandigheden Onbekend
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC	Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC

waarnemingsnr. **45971**
bron ARCHIS
plaats Varsen
gemeente Ommen
toponiem DUNNEWIND
coordinaten 222440 503480
vondstomstandigheden Niet-archeologisch: graafwerk
OM-nr. -1
vondstdatum 9999

type vindplaats Onbekend

datering van	*tot*
Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC

waarnemingsnr. **46214**
bron ARCHIS
plaats Hessum
gemeente Dalfsen
toponiem Camping de Moat
coordinaten 219430 502650
vondstomstandigheden Archeologisch: (veld)kartering
OM-nr. -1
vondstdatum 28-08-2002

type vindplaats Grafveld, onbepaald

datering van	*tot*
IJzertijd midden: 500 - 250 vC	IJzertijd midden: 500 - 250 vC

waarnemingsnr. **57978**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem Otmansweg
coordinaten 226315 505240
vondstomstandigheden Archeologisch: (veld)kartering
OM-nr. -1
vondstdatum 20-11-2001

type vindplaats Crematiegraf

datering van	*tot*
Bronstijd laat: 1100 - 800 vC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC

waarnemingsnr. **58586**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem Coevorderweg
coordinaten 226500 504400
vondstomstandigheden Archeologisch: (veld)kartering
OM-nr. -1
vondstdatum 15-11-2001

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Paleolithicum laat: 35000 C14 - 8800 vC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
Paleolithicum laat: 35000 C14 - 8800 vC	Bronstijd midden: 1800 - 1100 vC
Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC

waarnemingsnr. **402579**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem Stationsweg
coordinaten 224600 502915
vondstomstandigheden Archeologisch: (veld)kartering
OM-nr. -1
vondstdatum 21-01-2005

type vindplaats Vuursteenbewerking

datering van	*tot*
Paleolithicum laat: 35000 C14 - 8800 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC

waarnemingsnr. **402581**
bron ARCHIS
plaats Ommen
gemeente Ommen
toponiem Stationsweg
coordinaten 224580 503025
vondstomstandigheden Archeologisch: (veld)kartering
OM-nr. -1
vondstdatum 21-01-2005

type vindplaats Vuursteenbewerking

datering van	*tot*
Paleolithicum laat: 35000 C14 - 8800 vC	Neolithicum: 5300 - 2000 vC

waarnemingsnr. **402598**
bron ARCHIS
plaats Oudleusen
gemeente Dalfsen
toponiem De Bron
coordinaten 218925 504630
vondstomstandigheden Archeologisch: booronderzoek
OM-nr. -1
vondstdatum 19-01-2005

type vindplaats Nederzetting, onbepaald

datering van	*tot*
Bronstijd: 2000 - 800 vC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
IJzertijd: 800 - 12 vC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC

Bijlage 4: Boorprofielen

oranjewoud

Bijlage 4: Profielbeschrijvingen met waarnemingen

Schaal: 1:15

Boring: 01

X-coördinaat: 222698,04
Y-coördinaat: 503701,54

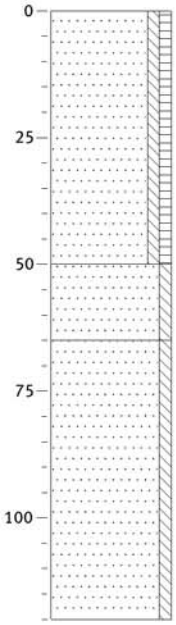

0 gras

Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, neutraal grijsbruin, bouwvoor

-50

Zand, matig fijn, zwak siltig, matig ijzerhoudend, lichtbruin

-65

Zand, matig grof, zwak siltig, matig ijzerhoudend, licht geelbruin, C, rivierzand Vecht

-120

Boring: 02

X-coördinaat: 222588,73
Y-coördinaat: 503654,84

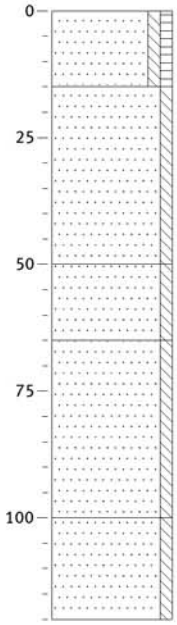

0 gras

Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, neutraal grijsbruin, bouwvoor

-15

Zand, matig fijn, zwak siltig, matig ijzerhoudend, lichtbruin, beetje verrommeld met humusvlekken

-50

Zand, matig fijn, zwak siltig, matig ijzerhoudend, licht geelbruin, zelfde als vorige laag, maar nu intact

-65

Zand, matig grof, zwak siltig, matig ijzerhoudend, neutraal geelbruin, met siltige laagjes

-100

Zand, matig grof, zwak siltig, matig ijzerhoudend, licht grijsgeel, C, natuurlyk

-120

Boring: 03

X-coördinaat: 222469,31
Y-coördinaat: 503596,76

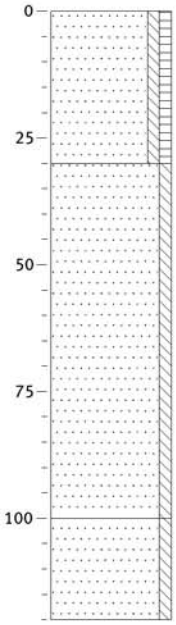

0 gras

Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, donkergrijs, bouwvoor

-30

Zand, matig fijn, zwak siltig, donker geelgrijs, verstoord, met humusvlekken

-100

Zand, matig fijn, zwak siltig, licht bruingeel, C, dek- of duinzand

-120

Boring: 04

X-coördinaat: 222437,68
Y-coördinaat: 503427,55

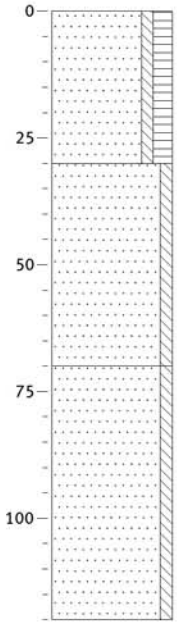

0 akker

Zand, matig fijn, zwak siltig, matig humeus, donkergrijs, bouwvoor

-30

Zand, matig fijn, zwak siltig, lichtbruin

-70

Zand, matig fijn, zwak siltig, lichtgeel, C, dek-of duinzand

-120

oranjewoud

Bijlage 4: Profielbeschrijvingen met waarnemingen

Schaal: 1:15

Boring: 05

X-coördinaat: 222024,05
Y-coördinaat: 503495,51

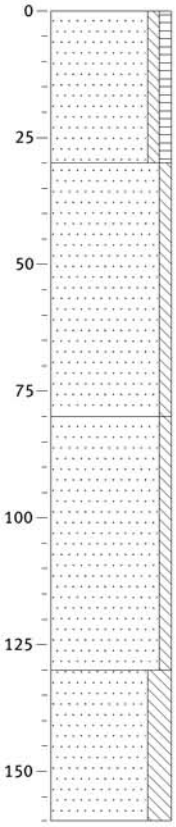

0	tuin
	Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, bouwvoor
-30	
	Zand, matig fijn, zwak siltig, lichtbruin, mangaan- en humusbrokjes
-80	
	Zand, matig fijn, zwak siltig, lichtgrijs, natuurlijk
-130	
	Zand, zeer fijn, sterk siltig, sterk ijzerhoudend, neutraalgrijs, siltige laag
-160	

Boring: 06

X-coördinaat: 222177,31
Y-coördinaat: 503756,58

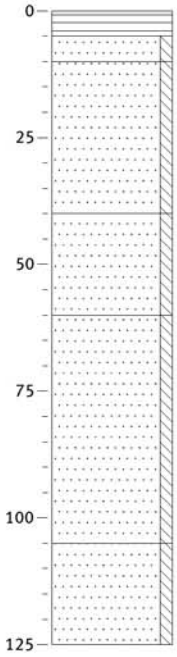

0	
-5	Veen, mineraalarm, donkerbruin, strooisellaag
-10	
	Zand, matig fijn, zwak siltig, neutraal grijsbruin, xxx
	Zand, matig fijn, zwak siltig, lichtbruin, c
-40	
	Zand, matig fijn, zwak siltig, lichtgeel
-60	
	Zand, matig fijn, zwak siltig, licht bruingeel
-105	
	Zand, matig fijn, zwak siltig, licht grijsgeel, duin
-125	

Boring: 07

X-coördinaat: 221985,74
Y-coördinaat: 503896,7

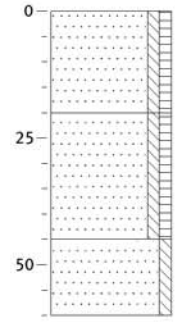

0	
	Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, neutraal grijsbruin, bv
-20	
	Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, neutraalgrijs, xx
-45	
	Zand, matig grof, zwak siltig, lichtgrijs, rivieraf
-60	

Boring: 08

X-coördinaat: 221848,84
Y-coördinaat: 503714,5

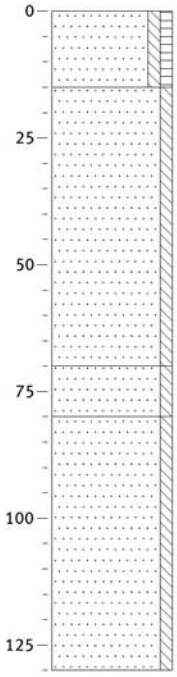

0	bosgrond
	Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, neutraal grijsbruin, bv strooisellaag
-15	
	Zand, matig fijn, zwak siltig, lichtbruin, duinz
-70	
	Zand, matig fijn, zwak siltig, licht grijsgeel
-80	
	Zand, matig fijn, zwak siltig, matig ijzerhoudend, licht oranjegeel
-130	

oranjewoud

Bijlage 4: Profielbeschrijvingen met waarnemingen

Schaal: 1:15

Boring: 09

X-coördinaat: 221624,93
Y-coördinaat: 503654,74

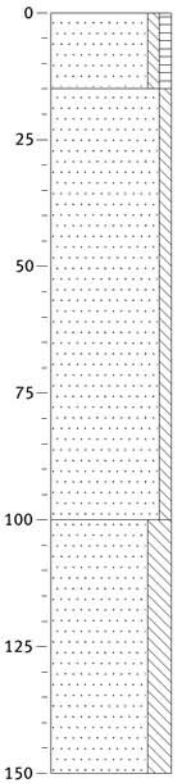

0 — Zand, matig grof, zwak siltig, zwak humeus, neutraal grijsbruin, bv
-15 — Zand, matig grof, zwak siltig, lichtbruin, duinz
-100 — Zand, matig grof, sterk siltig, sterk ijzerhoudend, neutraal bruinoranje, lemige lagen
-150

Boring: 10

X-coördinaat: 221907,94
Y-coördinaat: 504174,13

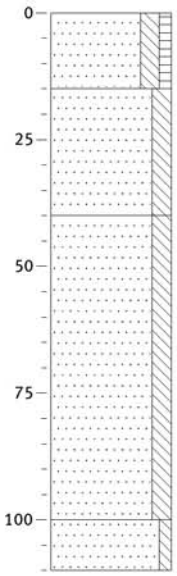

0 — Zand, matig fijn, matig siltig, zwak humeus, neutraal grijsbruin, bv
-15 — Zand, matig grof, matig siltig, matig ijzerhoudend, lichtgrijs, rivieraf
-40 — Zand, zeer fijn, matig siltig, neutraalgrijs
-100 — Zand, matig grof, zwak siltig, lichtgrijs
-110

Boring: 11

X-coördinaat: 221886,43
Y-coördinaat: 504200,34

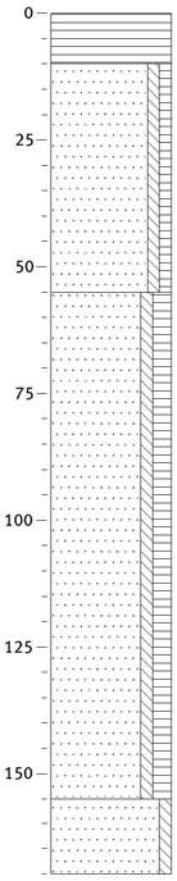

0 — Veen, mineraalarm, donkerbruin, strooisellaag
-10 — Zand, zeer fijn, zwak siltig, zwak humeus, neutraal bruingrijs, enkeerd
-55 — Zand, zeer fijn, zwak siltig, matig humeus, donker grijsbruin, enkeerd
-155 — Zand, zeer fijn, zwak siltig, lichtbruin, c
-170

Boring: 12

X-coördinaat: 221762,21
Y-coördinaat: 504327,88

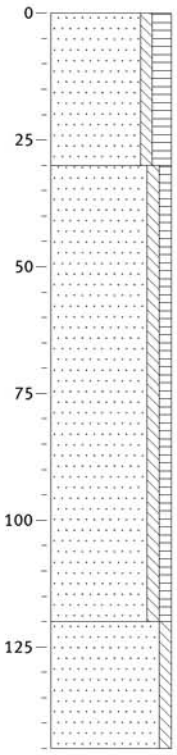

0 — bosgrond
Zand, matig fijn, zwak siltig, matig humeus, sporen puin, donker grijsbruin, bouwvoor, verrommeld, restje E
-30 — Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, neutraal grijsbruin, verstoord, licht humeuze vlekken
-120 — Zand, matig fijn, zwak siltig, licht bruingeel, C-horizont, dekzand
-145

oranjewoud

Bijlage 4: Profielbeschrijvingen met waarnemingen

Schaal: 1:15

Boring: 13

X-coördinaat: 221868,42
Y-coördinaat: 504332,73

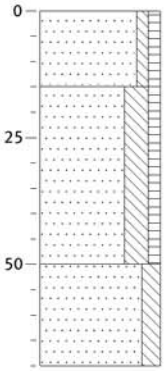

0	gras
	Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, donkergrijs, bouwvoor
-15	
	Zand, matig grof, sterk siltig, zwak humeus, donker geelbruin, hoort nog by bouwvoor
-50	
	Zand, matig grof, matig siltig, lichtgeel, C, natuurlijk, dekzand
-70	

Boring: 14

X-coördinaat: 222225,95
Y-coördinaat: 504319,7

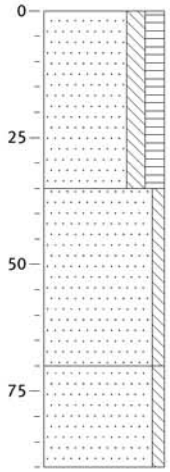

0	akker
	Zand, matig fijn, matig siltig, matig humeus, donkergrijs, bouwvooor
-35	
	Zand, matig grof, zwak siltig, neutraalgrijs, geulafzetting
-70	
	Zand, matig grof, zwak siltig, donkergrijs, geulafzetting
-90	

Boring: 15

X-coördinaat: 222215,54
Y-coördinaat: 504318,18

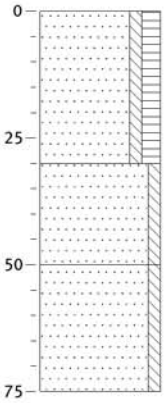

0	akker
	Zand, matig fijn, zwak siltig, matig humeus, donkergrijs, bouwvoor
-30	
	Zand, matig fijn, zwak siltig, matig ijzerhoudend, donker grijsgeel, verstoord
-50	
	Zand, matig fijn, zwak siltig, matig ijzerhoudend, lichtgeel, C-horizont
-75	

Boring: 16

X-coördinaat: 221241,34
Y-coördinaat: 504224,58

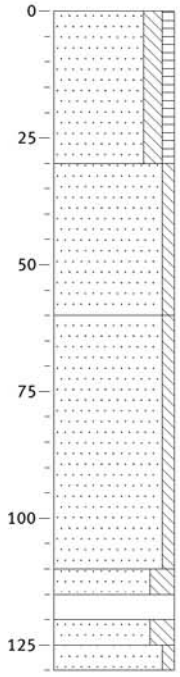

0	gras
	Zand, matig fijn, matig siltig, zwak humeus, donker grijsbruin, bouwvoor
-30	
	Zand, matig fijn, zwak siltig, donkerbruin, natuurlyk
-60	
	Zand, matig grof, zwak siltig, resten ijzer, lichtgrijs
-110	
-115	Zand, zeer fijn, sterk siltig, sterk ijzerhoudend, neutraal bruinoranje, ook ijzerconcreties
-120	
-125	Volledig ijzer, donkerbruin, ijzerbankje
-130	Zand, zeer fijn, sterk siltig, neutraalgrijs, rivierafz
	Zand, matig grof, zwak siltig, lichtgrijs

oranjewoud

Bijlage 4: Profielbeschrijvingen met waarnemingen

Schaal: 1:15

Boring: 17

X-coördinaat: 220730,7
Y-coördinaat: 504204,67

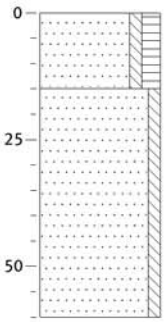

0	Zand, matig fijn, zwak siltig, matig humeus, neutraal grijsbruin, bv
-15	Zand, matig fijn, zwak siltig, lichtgeel, c
-60	

Boring: 18

X-coördinaat: 220854,48
Y-coördinaat: 504422,23

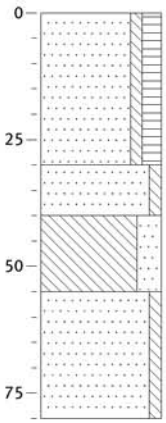

0	gras
	Zand, matig fijn, zwak siltig, matig humeus, donkergrijs, bouwvoor
-30	
	Zand, matig fijn, zwak siltig, neutraalgeel, natuurlijk
-40	
	Leem, sterk zandig, donkerbruin
-55	
	Zand, matig grof, zwak siltig, licht grijsgeel
-80	

Boring: 19

X-coördinaat: 220837,49
Y-coördinaat: 504544,51

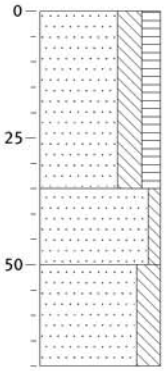

0	Zand, matig fijn, sterk siltig, matig humeus, neutraal bruingrijs, bv
-35	Zand, matig grof, zwak siltig, matig ijzerhoudend, lichtgrijs, overstromingsvlakte
-50	Zand, uiterst fijn, sterk siltig, donkergrijs
-70	

Legenda (conform NEN 5104 en ASB)

grind

- Grind, siltig
- Grind, zwak zandig
- Grind, matig zandig
- Grind, sterk zandig
- Grind, uiterst zandig

zand

- Zand, kleiïg
- Zand, zwak siltig
- Zand, matig siltig
- Zand, sterk siltig
- Zand, uiterst siltig

veen

- Veen, mineraalarm
- Veen, zwak kleiïg
- Veen, sterk kleiïg
- Veen, zwak zandig
- Veen, sterk zandig

klei

- Klei, zwak siltig
- Klei, matig siltig
- Klei, sterk siltig
- Klei, uiterst siltig
- Klei, zwak zandig
- Klei, matig zandig
- Klei, sterk zandig

leem

- Leem, zwak zandig
- Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

- zwak humeus
- matig humeus
- sterk humeus
- zwak grindig
- matig grindig
- sterk grindig

laaggrens

De laaggrens wordt alleen bepaald voor de ondergrens van de beschreven laag

Afmeting overgangszone	Klasse
< 0,3	basis scherp
◊ 0,3 - < 3,0 cm	basis geleidelijk
◊ 3,0 - < 10 cm	basis diffuus

amorfiteit veen

De verhouding tussen het onveranderde en omgezette plantaardige materiaal

Amorfiteit	Klasse
zwak amorf	niet tot zwak veraarde resten
matig amorf	structuur nog zichtbaar
sterk amorf	sterk veraard, structuurloos

gezeefd traject

- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- grondwaterstand
- Gemiddeld laagste grondwaterstand

- slib
- water

Kaartenbijlage

201841-Geomorfologie	Geomorfologische kaart met plangebied
201841-Bodem	Bodemkaart met plangebied
201841-AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland met locatie boringen
201841-ARCHIS	IKAW, AMK-terreinen en waarnemingen uit ARCHIS II
201841-S1/Advies	Gespecificeerde archeologische verwachting, resultaten veldtoets en selectieadvies

201841 Natuurontwikkeling Varsen

Geomorfologie

aug/sep 2009

X: 221663 / Y:504027

223411 / 505768

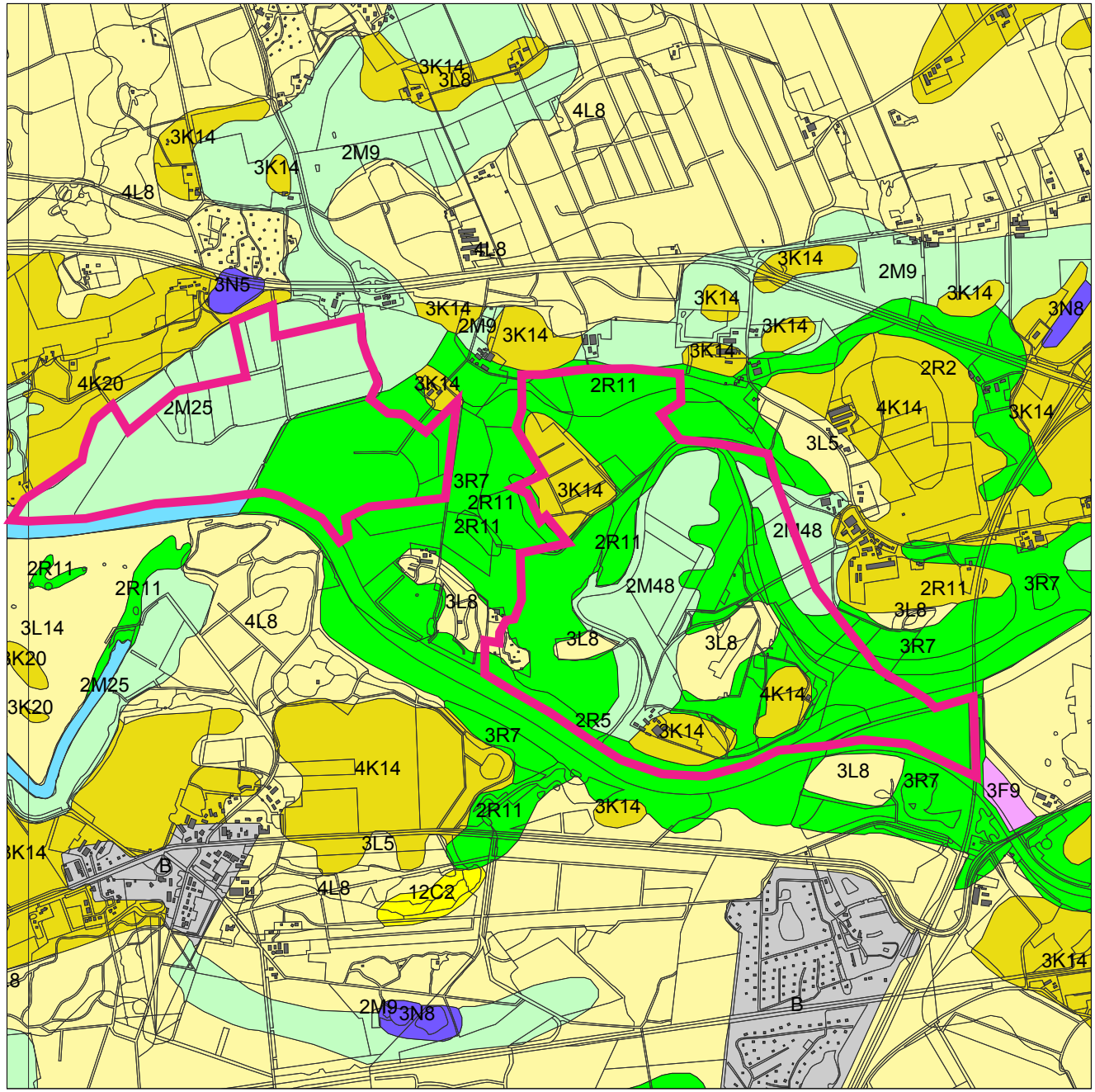

219931 / 502288

Legenda

- HUIZEN
- TOP10 ((c)TDN)

GEOMORFOLOGIE ((c)Alterra)

- Wanden
- Hoge heuvels en ruggen
- Terpen
- Hoge duinen
- Plateaus
- Terrassen
- Plateau-achtige vormen
- Waaiervormige glooiingen
- Niet-waaiervormige glooiingen
- Lage ruggen en heuvels
- Welvingen
- Vlakten
- Laagten
- Ondiepe dalen
- Matig diepe dalen
- Diepe dalen
- Water
- Bebouwing
- Overig (Dijken etc)

- PROVINCIES

plangebied

Schaal 1:20000

0 — 1 km

N

Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

201841 Natuurontwikkeling Varsen

Bodem

aug/sep 2009

X: 221663 / Y:504027

223411 / 505768

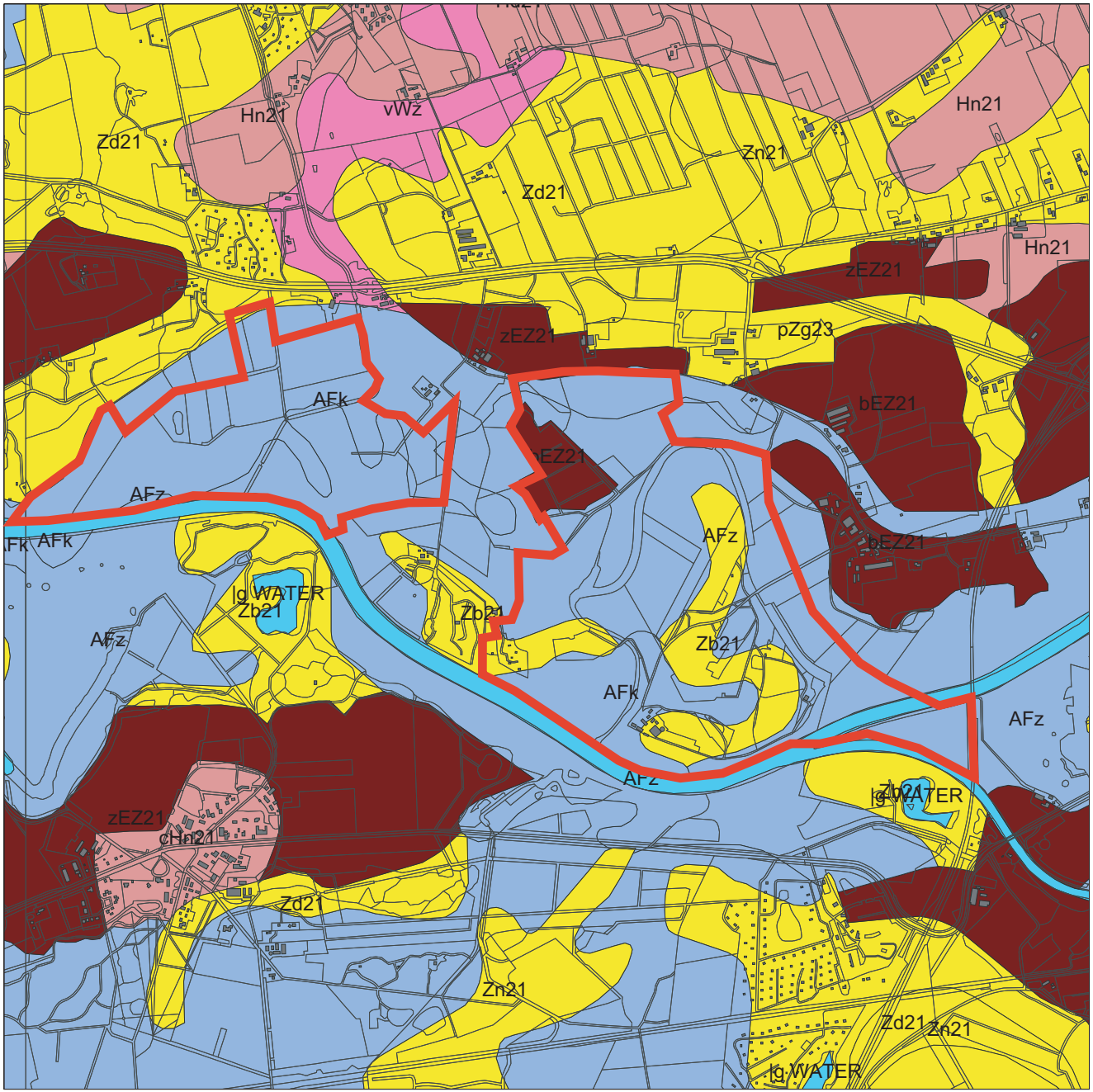

219931 / 502288

Legenda

- HUIZEN
- TOP10 ((c)TDN)

BODEM ((c)Alterra)

- Associaties
- Brikgronden
- Bebouwing
- Dijk, bovenlandstrook
- Dikke eerdgronden
- Fluviatiele afz ouder pleistoceen
- Groeve, gegraven, mijnstort
- Kalksteenverweringsgronden
- Oude rivierkleigronden
- Overige oude kleigronden
- Ondiepe keileemgronden
- Leemgronden
- Zeekleigronden
- Mariene afz ouder pleistoceen
- Niet-gerijpte minerale gronden
- Oude bewoningsplaatsen
- Rivierkleigronden
- Kalkh lutumarme gronden
- Veengronden
- Moerige gronden
- Water, moeras
- Podzolgronden
- Kalkloze zandgronden
- Kalkhoudende zandgronden

- PROVINCIES

plangebied

Schaal 1:20000

0 — 1 km

N

Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

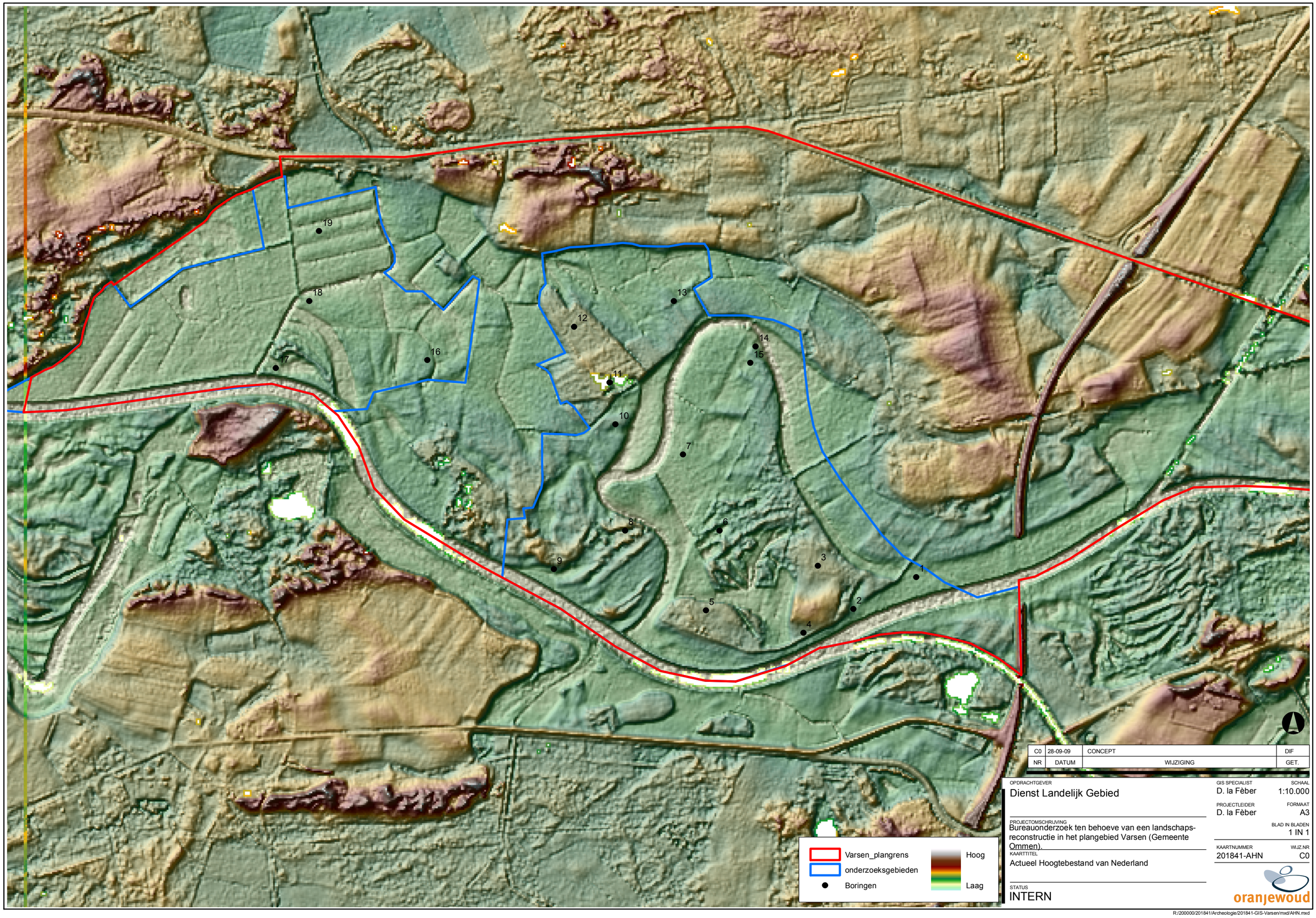

NR	DATUM	WIJZIGING	GET.
C0	28-09-09	CONCEPT	DIF

OPDRACHTGEVER
Dienst Landelijk Gebied

PROJECTOMSCHRIJVING
Bureauonderzoek ten behoeve van een landschaps-reconstructie in het plangebied Varsen (Gemeente Ommen).

KAARTTITEL
Actueel Hoogtebestand van Nederland

STATUS
INTERN

GIS SPECIALIST
D. la Fèber

PROJECTLEIDER
D. la Fèber

SCHAAL
1:10.000

FORMAAT
A3

BLAD IN BLADEN
1 IN 1

KAARTNUMMER
201841-AHN

WIJZ.NR
C0

oranjewoud

R:/200000/201841/Archeologie/201841-GIS-Varsen/mxd/AHN.mxd

201841 Natuurontwikkeling Varsen

IKAW, AMK en Waarnemingen

aug/sep 2009

X: 221663 / Y:504027

223412 / 505767

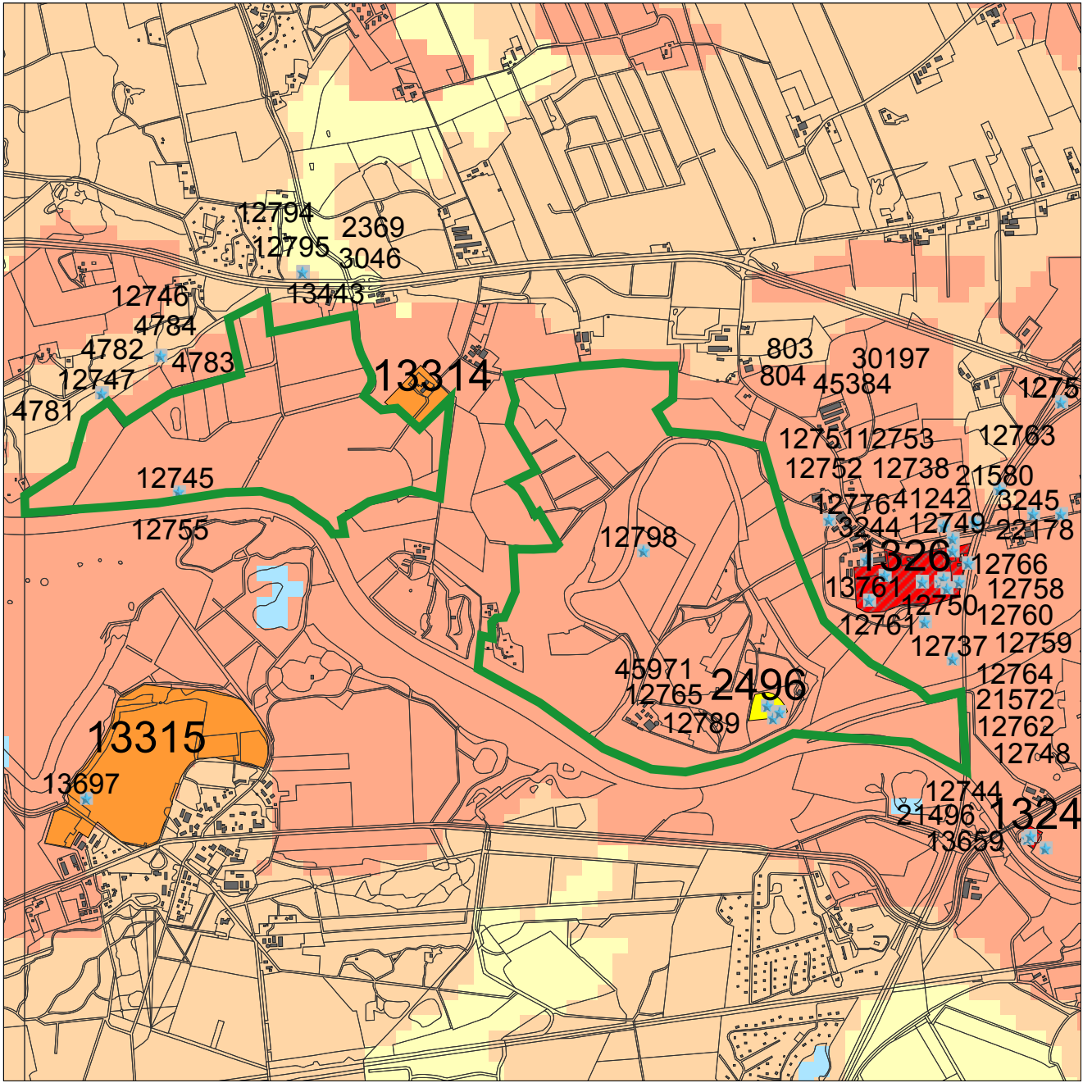

219932 / 502287

Legenda

- WAARNEMINGEN
- HUIZEN
- TOP10 ((c)TDN)

MONUMENTEN

- archeologische betekenis
- archeologische waarde
- hoge archeologische waarde
- zeer hoge archeologische waarde
- zeer hoge arch waarde, beschermd

IKAW

- zeer lage trefkans
- lage trefkans
- middelhoge trefkans
- hoge trefkans
- lage trefkans (water)
- middelhoge trefkans (water)
- hoge trefkans (water)
- water
- niet gekarteerd

- PROVINCIES

plangebied

Schaal 1:20000

0 — 1 km

N

Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

201841-S1/Advies

Gespecificeerde archeologische verwachting, resultaten veldtoets (boringen, foto's) en selectieadvies

november 2009

223620 / 506159

219367 / 501907

N

Schaal 1:17500

Legenda

PLANGEBIED

Meander deelgebied 1. Rivierduinen Vecht.Hoge kans op het aantreffen van archeologische resten uit alle perioden.
Selectieadvies: bij voorkeur graafwerkzaamheden vermijden. Bij gravende werkzaamheden de aan- of afwezigheid van vindplaatsen bepalen door middel van een vervolgonderzoek - karterende fase.

De Maten (hoge bruine enkeerdgronden op dekzandkop)
Hoge kans op het aantreffen van archeologische resten uit alle perioden.
Selectieadvies: bij voorkeur graafwerkzaamheden vermijden. Bij gravende werkzaamheden de aan- of afwezigheid van vindplaatsen bepalen door middel van een vervolgonderzoek - karterende fase.

De Ziel (rivierduinen/oeverwallen).
Hoge kans op het aantreffen van archeologische resten uit alle perioden.
Selectieadvies: bij voorkeur graafwerkzaamheden vermijden. Bij gravende werkzaamheden de aan- of afwezigheid van vindplaatsen bepalen door middel van een vervolgonderzoek - karterende fase.

Larinkmars (rivierduinen met/zonder esdek en reeds bekende vindplaats AMK-terrein 2496). Hoge kans op het aantreffen van archeologische resten uit alle perioden.
Selectieadvies: bij voorkeur graafwerkzaamheden vermijden. Bij gravende werkzaamheden de aan- of afwezigheid van vindplaatsen bepalen door middel van een vervolgonderzoek - karterende fase.

De Mars (rivierduinen). Hoge kans op het aantreffen van vindplaatsen uit alle perioden.
Selectieadvies: bij voorkeur graafwerkzaamheden vermijden. Bij gravende werkzaamheden de aan- of afwezigheid van vindplaatsen bepalen door middel van een vervolgonderzoek - karterende fase.

Beekdalafzettingen: oude meanders, restgeulen van het Vechtdal. Precieze opbouw kon tijdens veldtoets niet worden vastgesteld.
Nabij de hoger gelegen zones hoge verwachting ten aanzien van afvaldumps, voorden, infrastructuur. Overig: hoge verwachting rituele deposities.
Selectieadvies: bepalen intactheid bodemprofiel en specifieke opbouw beekdal door middel van een vervolgonderzoek-verkennende fase

(Sub-)recente overstromingsafzettingen Vecht, geëgaliseerd. Lage archeologische verwachting.
Selectieadvies: geen vervolgonderzoek noodzakelijk

kansrijke locatie ten aanzien van voorden. Selectiadvies: archeologische begeleiding graafwerkzaamheden

boring met nummer

F5 Foto met nummer (zie rapport)

0 1 km